



VELIKO ZANIMIVEGA SI IMATA POVEDATI

— Foto: Fr. Perdan

Še enkrat: »Tistih nekaj dinarjev«

V Panorami št. 13 (4. III. 1964) ste objavili pod naslovom »Tistih nekaj dinarjev...« kritiko dela upravnice pošte Golnik. Želimo, da javnost zve tudi drugo stran in prosimo, da v prihodnji številki Panorame in z istim naslovom objavite sledeče pojasnilo:

Zadevo smo pri pošti Golnik preverili in ugotovili, da je nakaznica prispela 27. II. 1964. Ker naslovnice ni doma, je upravnica naročila pismonoši, da na domu obvesti, da je nakaznica na pošti, kar je tudi storil, nakaznico pa je upravnica vpisala v knjigo prispelih nakaznic za izplačilo na pošti in zato

ni bila nikjer založena, ampak je čakala naslovnico na pošti do 31. III. 1964, ko ji je bil nakazani znesek izplačan. Ob tej priliki je naslovnica poštne uslužbenke obkladala z izrazi »birokrati«, ker nakaznice niso izplačali na domu materi. Upravnica ji je pojasnjevala, da to pri zneskih nad 5.000 din ne gre brez pooblastila. O tem pa naslovnica ni hotela nič slišati, ampak je zahtevala dostavo in izplačilo na domu, in sicer brez pooblastila.

Naslovnica pravi sicer, da ni res, da bi jo pismonoša na domu iskal. Toda pismonoša, ki je v mesecu marcu dostavljal na tem rajonu, je mama naslovnice izjavila, da je jezna na pošto Golnik, ker nji ne izplača denarja. To pa je tudi dokaz, da so bili o nakaznici na domu naslovnice obveščeni in bi naslovnica lahko že prvi dan, ko je prišla domov, dvignila denar na pošti.

Poštni uslužbenici morajo pri delu upoštevati naše notranje predpise, v plačilnem prometu pa še toliko bolj,

Basen o martinčku

Martinček se je grel na soncu in zadovoljno razmišljal o svoji karieri. »Glavno je, da se znaš gibčno smukati med paragrafi in hitro poiskati luknjo v zakonu,« je modroval. »In, seveda, ob pravem času se moraš leviti!«

Martinčku se je inako storilo, ko se je spomnil, kako je že spomladi 1945 »spoznal, kam veter veje in urno dezertiral iz nemške vojske v partizane. Po vojni je pravočasno odstranil iz svoje pisarne Stalinovo sliko in ker se je znal kot pravi martinček odlično plaziti po trebuhu in sukati svoj dolgi jezik, se je kaj kmalu dokopal do sedanjega položaja, bil je direktor PIPI (Pletilska industrija praznih idej).

Tudi na tem visokem položaju naš martinček ni zatajil. Spretno se je zvijal med težavami in neprilikami direktorstva in modro krmaril barko svojega podjetja. Samozadovoljno se je martinček smehljaj, ko se je grel na soncu svojega standarda in se spomnil, kako diplomatsko je znal vedno razpršiti črne oblake, ki so se od časa do časa nabrali v podjetju. Prišlo mu je recimo oni dan na uho, da so delavke močno nezadovoljne in da zahtevajo sestanek. Martinček je živčno švigal po pisarni in se pridušal, kajti dobro je vedel, kakšna vprašanja bodo na sestanku zastavljena. Zakaj je administracija tako dobro plačana? Po kakšnih kriterijih so razdeljevali premije? Zakaj dobi direktor več kot dopušča pravilnik? Kako so bila uporabljena sredstva, določena za rekreacijo kolektiva? Zakaj direktor sprejema ne kvalificirano pisarniško osebje, da je delo slabo opravljeno in da mora zato zaposliti še dodatne moči?

Takih vprašanj je bilo še več in martinček je skoraj iz kože skočil, ko si jih je našteval. Kakšna nesramnost in nehvaležnost! Saj pravim, preveč demokracije ni dobro! Le kako naj se tokrat izmažem?

Tedajci mu obstane pogled na koledarju. Jutri je vendar 8. marec! Direktorju martinčku se je odvalila skala s srca. Našel je zares salamonsko rešitev: jutri bo sklical zahtevani sestanek, dal na začetku prebrati to ali ono poročilo in ko bodo delavke nameravale pričeti z razpravo, jih bo s slovesnim nagovorom spomnil, da danes vendar praznujejo svoj veliki dan, iskreno jim bo čestital in jih v imenu vodstva takoj povabil na zakusko. Kriza bo vsaj začasno rešena!

Martinček se je blaženo pretegnil na topli skali. »Da, da, jaz nisem kar tako!« si je pričel domišljati. »Če prav pomislim, nisem navaden martinček. Jaz že ne, sem preveč sposoben! Tako je, krokodil sem, ne ubogi martinček!«

In tako si je martinček vtepel v glavo, da je krokodil. Krokodilom pa je izpod časti, da bi žrli mušice in zato je martinček-krokodil odločno sklenil, da se muham odpove za vedno in vselej. Kar čutil je, kako se mu večja apetit in ko je pristopicala mimo kura, jo je požrešno šavnil za nogo. Kura pa ni razumela, da ima opravka z novopečenim krokodilom, temveč je neustrašeno zgrabila martinčka za rep. Bilo bi po njem, toda znova se je pokazalo, da se nekaterih parazitov družba zlepa ne more znebiti. Martinček je namreč preprosto prepustil rep kuri in smuknil v najbližjo luknjo.

Nauk:

Martinček si sme domišljati, da je krokodil, kajti on si lahko privošč, da mu stopijo na rep.

VILKO NOVAK



ker se moramo držati navodila, ki sta ga sprejela pristojna organa Narodne banke in PTT in s katerim so pošte pooblašene, da opravljajo določene storitve plačilnega prometa za Narodno banko.

Ker naslovnica v glavnem ne živi doma, naj bi upoštevala (Nadaljevanje na 2. strani)

Četrta država na svetu je v vročem kotlu ●
Desnica ni skrivala svojih zob ● Strašni
guverner z Rio de Janeira ● Lacerda kralj
desnice, ki mu pripisujejo, da je spravil v grob
Varago

Udar z desne

BRAZILIJA JE v zadnjem tednu pod lečo političnih opazovanj iz vseh strani. Od upora mornarjev do prevzema oblasti desnice je v Braziliji zapaziti pestro razpredelnico političnih nasprotij. Okrog Brazilije si že dalj časa lomijo kopja svetovne velesile, ki imajo pri tem svoje posebne račune.

Četrta država na svetu

BRAZILIJA JE četrta država na svetu in hkrati tudi država, ki ima ključne latinskoameriškega sveta v svojih rokah. Polovica vsega prebivalstva Južne Amerike živj namreč na ozemlju Brazilije: 76 milijonov. Pa ne samo zaradi svoje velikosti, tudi zaradi svojega položaja ima Brazilija izjemen položaj v Južni Ameriki, prirodna bogastva, neomejene možnosti razvoja in izjemne pogoje za razvoj industrije. Prav zaradi tega dejstva so se za Brazilijo živo zanimale velesile, predvsem zahodne države, ki so v Braziliji hotele zadržati svoj politični vpliv. Na brazilski borzi so zato velike države neprestano držale naloženega precej denarja v politične namene. ZDA so recimo vložile v industrijsko izgradnjo Brazilije v letih po vojni čez 2,1 milijarde dolarjev. Tako je tuji kapital množično vdiral v deželo, da bi s tem razvitejšo zahodno državo zadržale v Braziliji svoj vpliv. Tudi Zahodna Nemčija je v Braziliji investirala največ svojih razpoložljivih sredstev.

Mož desnice

VES ČAS Goulartove oblasti desnica ni skrivala svojih zob. Na čelu desnice v brazilškem političnem življenju se je vsidral guverner države Rio de Janeiro, ki ga v Braziliji kličejo z vzdevkom »strašnik«. Lacerda, ki je hud nasprotnik vsega naprednega v Braziliji, je z Goulartom in z vsemi levičarsko usmerjenimi državniki vodil ogorčeno borbo. Politične posledice, ki jih je povzročil ta napet desničar, so zelo hude.

Lacerda izhaja iz časopisne hiše in ima še danes glavno moč v desničarskem tisku. Leta 1954 je spravil v grob nekdanjega brazilskega predsednika Varagasa, ki se je zavzemal za uvedbo reform

in za osamosvojitve Brazilije izpod tujega vpliva in finančne odvisnosti. Z veliko časopisno gonjo proti predsedniku, ga je pripeljal do tega, da je napravil samomor. Po tem guverner iz Rio de Janeiro ni opustil svojih načrtov. Proti Varagasovemu nasledniku Kubičku je nadaljeval borbo z enako žolčnostjo. Leta 1961 je prisilil Goulartovega predhodnika Quadrosa, da je dal ostavko in se umaknil iz brazilskega političnega življenja s svojim odhodom v tujino.



Nenavadni zbiralec

Leopold Fehntner iz New Yorka zbira šale iz vsega sveta in jih ima že preko 500.000. Leopold je sedaj pričel prodajati šale, na stran stane 1 dolar. Pravi, da jih največ kupujejo trgovci, da lažje sklepajo kupčije. Nenavadno je, da se kljub tako veliki zalogi sam ne smeje nobeni šali več.

Samo za žene

V Bruslju so odprli lokal, ki je gotovo edini na svetu — samo za žene. Moški pridejo v lokal le na posebno željo žene in z dovoljenjem vodstva lokala.

Rešitev za pismonoše

Ameriško ministrstvo za pošto je našlo rešitev za svoje uslužbence — poštarje. Oboroženi bodo s posebnimi pištolami, ker vsako leto psi poškodujejo 7000 pismonoš. Ministrstvo mora za zdravljenje plačati več kot milijon dolarjev. Pištrole delujejo tako, da omamijo psa.

Tudi doma je nevarno

John Glenn — ameriški astronaut — je umaknil kandidature za senatorja Ohia. Astronavt se je namreč 26. februarja ponesrečil — doma v kopalnici. Glenn pravi: »Skoraj nerazumljivo se mi zdi, da sem se po vsem tem, kar sem že doživel — poskusi z letali, dve vojni, polet v vesolje — ponesrečil doma

Kdo
pije
in kdo
plača
v Brazi-
liji?

Dvoboj desnice in levice

PO PRIHODU Goularta, ki je v vladni hiši zamenjal Janio Quadrosa dvoboj med desnico in levico ni opešal. Vojska je že takoj v začetku postavila Goulartu zahtevo, da ne sme spreminjati ustave. S tem se je hotela zavrovati pred reformami Goularta. Kljub temu, da Goulart ni odnehal z reformami pa je mahoma okleval in s tem dopuščal desnici, da je uspešno zavračala načrte vlade, predvsem agrarno reformo. Desnica je svoje prednosti uspešno izrabljala. Okrog 20 milijonov nepismenih Brazilcev namreč nima volilne pravice, kar je konservativnim krogom veliko koristilo. S sedeži v brazilškem parlamentu so desničarji zadržali večino in preprečevali izglasovanje številnih reform, ki jih je vlada predlagala. 20 milijonov brazilskih volilcev je nepismenih, so pa za nujne reforme v državi. Vlada se je zato odločila, da reforme skuša izglasovati na ulici in ne v parlamentu. V takšnem položaju pa je posegla vmes vojska. Tri od štirih brazilskih armad so stopile na stran desnice in s silo vrgle Goularta.

Še enkrat:

»Tistih nekaj dinarjev«

(Nadaljevanje s 1. strani)
vala nasvet upravnice pošte, pooblastila svojo mater ali pa na pošti položila razpoložbo naslovnika in bi ji pošta Golnik nakaznico preposlala na njen novi naslov. Naslovnica pa ni hotela napraviti ne eno ne drugo; tako je bila pošta Golnik prisiljena na domu naslovnice obvestiti, da je nakaznica na pošti. Rok za izplačilo bančnih nakaznic je 2 meseca.

Podjetje za PTT promet v Kranju pozdravlja vsako stvarno kritiko in želi, da se kvaliteta dela ptt delavcev izboljša. Nujno pa je, da se

pri delu ptt delavci držijo predpisov internega poslovanja, ki urejajo način posredovanja raznih ptt storitev med pošiljateljem in naslovnikom, pri tem pa morata tudi pošiljatelj in naslovnik izpolnjevati pogoje, pod katerimi se to posredovanje opravlja. Če bi bilo to s strani naslovnice v tem konkretnem primeru narejeno, ne bi prišlo do povišanja, da nekdo potem povrh napiše še nestvarno kritiko.

Direktor podjetja za
PTT promet Kranj
FRANC ŠKERJANEC

REKLI SO...

»Odkar imamo televizijo, je družinski krog postal polkrog.«

G. Kikelmann,
nemška
novinarica

»Ljubezen in kašelj se ne moreta skrivati.«

J. Massina,
italijanska
filmska igralka

»Pisci kriminalk so podobni grobarjem; zaslužijo z mrličmi.«

M. Hanssen,
nemški igralec

»Največ časa se izgubi takrat, ko poskušamo, da ga prihranimo.«

J. Steinbeck,
ameriški
književnik

»Mnogi moški so podobni slabim pečem — ko jih puščiš same, ugasnejo.«

A. Ekberg,
švedska
filmska igralka

»Diplomat je človek, ki pove tišto, kar ne misli.«

J. Guareschi,
italijanski satirik

»Morska bolezen je stanje v katerem je vera v smrt edino, kar obdrži človeka pri življenju.«

F. Sagan,
francoski
komik

»Naše sladkarije so take kot takrat, ko še ni bilo televizije.«

Oglas neke slaščičarne v New Yorku

»Kolikor je moški starejši, toliko se povečujejo uspehi, ki jih je imel pri ženah — seveda v mladosti.«

F. Sagan,
francoska
pisateljica

»Ljudje, ki govorijo, da si jim principi pomembnejši kot denar, iz principa ceni jo denar.«

E. P.,
francoski
minister za
finance

Aktualni razgovor

Na vprašanja odgovarjajo: direktor Splošnega gradbenega podjetja »Novogradnje« Tržič STANE DERMOTA, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov JANKO NAGLIČ in predsednik sind. organizacije PAVLE OKORN

S pomladjo in z lepim vremenom so spet s polno paro začno dela na številnih gradbiščih. Ker pri nas zelo veliko gradimo in ker so potrebe po gradbenih storitvah večje kot zmogljivosti gradbenih podjetij, so ta podjetja pogosto tarča pritožb in pripomb, pogosto tudi takih, ki niso posledica le objektivnih okoliščin.

25. marca smo v Glasu pisali o izredno slabih življenjskih pogojih sezonskih delavcev v barakah ob Partizanski cesti v Kranju. Čeprav nekatere očitke, da je bilo stanje prikazano enostransko, smatramo kot poskus zvaliti vso krivdo na »objektivne pogoje« in morebitne »subjektivne« napake le nekaj posameznikov, smo vendarle poprosili direktorja podjetja »Novogradnje« Tržič za razgovor o tem vprašanju, da vidimo še »drugo plat medalje« in da se pome-



Ob cesti Staneta Žagarja v Kranju bo nova zgradba Gorenjskega tiska — Foto: F. Perdan

Problemi gradbeništva

nimo tudi o nekaterih drugih problemih podjetja, ki so na pomlad, ko gradbišča spet postanejo mravljišča ljudi in strojev, še posebno aktualna.

— Imate kakšne konkretne načrte, da tistim vašim delavcem v Kranju, ki stanujejo v barakah ob Partizanski cesti, omogočite boljše življenjske pogoje?

— Imamo. Z nadzidavo blokov v Strževem nameravamo tam za okrog sto ležišč povečati kapaciteto. Pri kranjski občinski skupščini smo se za to zanimali že lani, vendar odlašajo z izdajo dovoljenja, menda zaradi nove gorenjske ceste, za katero še zdaj ne vedo, kje bo potekala. Dovoljenja za to gradnjo še zdaj nimamo. Na vsak način bodo v tistih barakah delavci letos še ostali, čeprav jih je že nekaj manj, ker so nekateri izpadli pri zdravniškem pregledu. Tudi drugače so se razmere že nekoliko uredile, čeprav precejšen del krivde za neurejenost okolice in notranjosti prostorov pade na te ljudi same. Uredili smo tudi provizorično obednico, hrano pa jim vozijo iz menze v Strževem.

— Res je, da je od človeka precej odvisno, kako si uredi prostor, kjer prebiva. Lep dokaz za to so sobe v Strževem, kjer dve nista enako urejeni, vsaka pa je verna slika posameznikovega čuta in smisla za lepoto in red, s tem pa za zdrave, normalne življenjske pogoje. Toda to je možno v Strževem in povsod drugje, kjer so sobe v bloku, ne pa v tistih barakah, kjer kaj boljšega, kot je, ni mogoče urediti. Kako to, da je do takega stanja tu sploh prišlo?

— Kriv je pravzaprav nesporazum, ki je nastal pri iskanju in pošiljanju delavcev v Kranj letos spomladi. Prišlo je okrog 150 ljudi, moralo pa bi jih priti polovico manj, približno 70. Nekateri so se priključili tudi še po poti ali v zadnjem trenutku. Na to pa nismo bili pripravljeni.

— Ali vaše podjetje v Kranju veliko gradi? — Razen nove porodnišnice, ki je že skoraj dograjena, še nekaj blokov, šolo v Senčurju, novo sodno stavbo, novo tiskarno za Gorenjski tisk, zgradbo za cestno podjetje Kranj in še nekaj drugih malenkosti, v bistvu adaptacij.

— Imate za vsa ta delovišča dovolj ljudi? — Da. Vendar nameravamo v prihodnje v Kranju zmanjšati obseg dela za toliko, kolikor bo to mogoče z 200 ljudmi. Tolikšne bodo namreč predvidene stanovanjske kapacitete poveča-

nega naselja v Strževem. S tem bomo probleme okrog slabih življenjskih pogojev sezonskih delavcev v precejšnji meri odpravili.

— Kakšni so zaslužki vaših delavcev, predvsem ne kvalificiranih? Ali si prizadevate osebne dohodke povečati, o čemer se v zadnjem času precej govori?

— Konkretno: ne kvalificirani delavci — začetniki zaslužijo na uro po 100 dinarjev; taki ne kvalificirani delavci, ki pa v gradbeništvu že nekaj časa delajo, pa imajo povprečno urno postavko od 110 do 115 dinarjev. V okviru rednih ur jim to znese mesečno okrog 22 do 23 tisočakov. Z večjo produktivnostjo pa lahko zaslužijo tudi več, ker so plačani po učinku. Tudi vsako povečanje osebnih dohodkov na predvideni minimalni znesek 25.000 dinarjev bo šlo le na račun večje produktivnosti. Pri razpravljanju o osebnih dohodkih v gradbeništvu je treba pripomniti, da ti niso šli nikoli v korak z osebnimi dohodki delavcev v industriji, ampak so bili vedno in so še manjši. Veliko kvalificiranih delavcev (npr. zidarjev) se je zato zaposlilo drugje. Pogosto se nam zgodi, da mi ne kvalificirane delavce izučimo, potem nam pa uidejo, največkrat v industriji. Težave so tudi z vajenci. Naše podjetje je lani planiralo 50 vajencev; dobili smo jih 5, od teh so trije odstopili že med letom, dva pa sta šolanje nadaljevala, a sta oba padla.

— Ali si prizadevate z boljšo mehanizacijo zmanjšati ali celo odpraviti te probleme?

— Seveda. Pri tem pa je spet vrsta težav. Ena bistvenih so zelo visoke cene strojev, ki si jih dostikrat ne moremo privoščiti. Gradbeništvu je slabo akumulativna panoga gospodarstva, lastnih sredstev zato nimamo dovolj, kreditov pa ne dobimo. Mešalec za beton stane npr. toliko kot fičko. Težki bager »14. oktobar« stoji že nekaj mesecev, ker ne dobimo samo enega rezervnega dela; to je nerazumljivo, če vemo, da je stroj domač.

— Zanima me, kako izpolnjujete pogodbeno obveznost do strank.

— To je precej različno. Poskušamo, da bi jih izpolnjevali čimbolj v redu, ker je to v našo korist oziroma v škodo, če jih ne izpolnjujemo.

— Konkreten primer: Konec julija lani ste sklenili pogodbo z Gorenjskim tiskom Kranj,

ki je razpisalo natečaj za gradnjo njihove nove zgradbe. Pogodba določa, da izvajalec začne z deli 8 dni po podpisu pogodbe in da bodo vsa dela končana do 31. marca 1965. Podjetje vam je takoj plačalo 60 milijonov predujma, ki ga po pogodbi obračunavate pri vsakem plačilu v višini 15 odstotkov. Vendar ste doslej, do začetka aprila 1964, poslali Gorenjskemu tisku šele za nekaj več kot 300.000 dinarjev računov za izkop temeljev. Dejansko ni še ničesar narejenega.

— Krivo je vreme. Vidite, koliko časa že dežuje!

— Menite, da boste pogodbeno obveznost — kar se roka tiče — lahko izpolnili?

— V enem letu se da še veliko narediti. Takoj, ko se bo vreme izboljšalo, bomo začeli s polno paro, verjetno celo v dveh izmenah, če ne bo mogoče z nadurami.

— Tudi časovnega programa za izvajanje pogodbenih del, ki bi ga morali poslati do oktobra lani, še niste poslali.

— Da, res je. Še ni izdelan.

— Zavod za stanovanjsko in komunalno izgradnjo Kranj vas je konec marca letos že opozoril, da so dela v zaostanku za nekaj mesecev in da se zaostanek veča iz dneva v dan zaradi slabe organizacije dela. Zaradi tega se pojavlja tudi ravnodušnost med delavci na delovišču.

— Govorili smo že o težavah gradbenih podjetij, ki pa pridejo pri nas še bolj do izraza prav zato, ker se je podjetje lani januarja šele formiralo iz prejšnjih treh gradbenih podjetij (Tržič, Kranj, Kamnik). Še zdaj plačujemo penale bivšega Kranjskega gradbenega podjetja. Ko bomo preboleli začetne težave, bo bolje, tako upamo.

— Ste tudi pri drugih investitorjih v takšnem zaostanku z roki?

— Pri nekaterih tudi, ker so bile ali so še objektivne okoliščine take..

— Kako pa investitorji izpolnjujejo obveznosti pogodb?

— Nekateri dobro, drugi slabo. Polovica se jih na primer ne drži določila pogodbe o plačevanju predujma. To so za nas pravzaprav edina obratna sredstva. Sploh je s plačevanjem pri nekaterih strankah velik križ. Nov hotel na Šmarjetni gori še zdaj ni plačan.

A. TRILER

Zobotrebci in administracija

Madonca pa ja ne bo na stala še v štacurah papirnata vojska! — sem se s strahom vprašal, ko sem stal pred prodajalko in jo poprosil za zavitek zobotrebcev. No, da kdo ne bo mislil, da mam toliko mesa po zobeh. O ne, to pa ne! Ampak kje pa sem se mi res včasih kot nekvalificiranemu delavcu — ponavadi v nedeljah — namesto mesa zatakne v zobe kakšen košček regrata; takrat pač rabim zobotrebce. Pa to sedaj ni važno, važno je to, kako sem sploh dobil zobotrebce.

Dobil sem jih po novem predpisnem načinu, katerega res lahko imenujem papirnata vojska. Po novem mora biti vsaka pošiljka s kakršnim koli artiklom, ki je pravkar prispela, opremljena pred prodajo z raznimi šiframi in ciframi, ko gre v prodajo. No in nekaj takega sem ravno naračunal, ko sem zahteval zobotrebce. Prodajalka je po mojem naročilu na mah skočila na levo stran pušle, brskala nekaj časa po mapi in si izpisala številko dospelja. Potem jo je vrglo kakor potresni sunek na desno stran; tam je zopet iskala nekakšno tekočo številko, medtem je ves skuštrhan pritekel poslovođa in ji izročil datum in pa ceno zobotrebcev. Predno pa mi je ves ta slavnj popis prodajalka svečano napisala na listek, ga poslinila ter pripopala na zobotrebce, sem se zadril na ves glas: »Urka lui! Kva se pa zdaj gremo, al' štacuno, al' administracijo!« Odgovora nisem počakal, ker mi je medtem neka nežna strankica s svojo ozko petko stopila točno na kurje oko, da sem zaškripal od bolečin še s tistimi zobmi, ki sem jih proti kavciji dal v popravilo zoboderju. Pred blagajno sem zaradi dolgega potrošniškega repa stal tako dolgo, da mi je mimogrede zrasla »frizura na psa«. Ko sem končno prišel pred blagajničarko, ni vzela denarja kot običajno, ampak je najprej popisala vse podatke iz listka zobotrebcev na paragonski blok ter šele nato kasirala.

Ko sem le prišel iz objema štacune z zobotrebci v roki, sem se vprašal: »Ali bomo za tako poslovanje še rabili trgovski kader, ali pa bi za razna knjiženja, pisanja, računanja, kontroliranja itd. namestili administrativni kader? Ali bodo vsled pisanja nastali zopet skoraj muzejsko pozabljeni repi potrošnikov pred trgovinami? Bojim se namreč, da bo vsled takega trgovsko-administrativnega poslovanja marsikateri gospodinji doma iz lonca na štedilniku zrastel »fižol — kifličar«. Ali se bo vsled takega kompliciranega poslovanja pojavila pri poslovođjih predčasna doba plešavosti? In končno, ali bodo vsled te administrativne vojske cene artiklov res nižje in postrežba hitra? In solidna!

GREGA

Šprahe sa čudna reč

Kar se šprah tiče, sa lde besede tuje rči. Učas se ble zmešan že od tistga cajta, k sa u starmu Babilonu turn zidal. Tekat sa lde naenkrat začel use sorte šprahe govort, tak de se sa zla težko med sboj zastopil pa zgovaril. To more bit že grozn Doug, odkar sa se ldem jeziki zmešal, tak de usak že na verjame več, de se j to u Babilonu nardil, kešna narodnost se pa zarad tega zmiri enkat nardi. De b se Kranci še teži med zboj zastopil, al pa zato de b jih drug lde loži zastopil, že bog ve kolk cajta mešama med soje

besede tuje rči. Učas se nardi, de na govorema ne kranjske ne hrvašk, učas pa bel švabsk ket kranšk. Ulakat se nardi, de kašna reč tudi narobi zastopma al pa fouš u soja špraha prestauma. Hmal po vojsk sa u Lok peršl oficirji s sojm famijlam, pa j blo hmal neki ldi, k sa po jugoslovansk govaril. Ena Ločanka j enkat z babnca od enga oficirja klepetala pa gaudrala. Pol, k sta se že kar dober naropotale, j Ločanka ratala lačna pa j rekla: »Idem koč kuče de mejhn pomalčam.«

Pol sa pa peršl u moda take sorte filmi s hrvaškm nasloum. Nardil se je, de sa nek na Gorenskm en tak film krstil takle: »Ni miru med muslimani, prou b blo pa »Ni miru med oljkami«. Na ja, res je, de se j to že pozabil, res j pa tud, de se kej podobnga še zmiri nardi.

Letas baja u Lok, ket use kaže, ene grozn nobl dirke, k na baja sam za domačine, ampak tud za druge motoriste. Res je, de se posebn tuj motoristi kar naprej zanimaja, kašne sorte onga baja te dirke.

Med use sorte pisarija j zadnč po pošt mende peršu tud en pism od enga nemškga dirkača. Tega fanta j matral, po kašn cest se bo vozil. U pismu j zato prašu, če j na te dirkaln štrek kej dost ovinku (kurve). Edn, k prau, de »fajn« po nemšk zna, j pa tist pism brau pa zmiri bel debel gledu, po pa neki takga reku, de mej kar sram zapisat. »Ja hudič, a zde j m bama pa še k.... rihtal!« Jest mislm de ta člouk more res fajn nemšk znet, de ga j od uvinku med kvante zanesl. Res je, de j to, kar j reku, zla namarn, res j pa le, če j pa res, se pa blez tud žiher zapiše, saj men se tak zdi.

SMOJKA

Nova turistična sezona in upokojenci

Turizem je po splošnem mnenju naših gospodarsko razgledanih državljanov zelo važna postavka našega narodnega dohodka. Zato ni čudno, če se za vsakoletno turistično sezono vrše tako velike in obsežne priprave. Tudi letos so te priprave že v polnem teku.

S Tarnoslavom sva pred dnevi odšla na lov za »regratom«, ki je tudi zelo važna postavka v družinskem proračunu upokojencev, in med potjo kramljala, kakšna bo letošnja turistična sezona. Ugotovila sva, da se nanjo z vso potrebno vneto pripravljamo. Na primer cene v spalnih in jedilnih vagonih smo povišali za okroglo 17%, kar je dokaz, kako visoko cenimo našo železnico, o kateri hudobni jeziki trdijo, da predstavlja pravo analitično vrednost, ker so se v enakih vagonih prevažali hrabri vojsčaki v času obleganja Troje. Poleg povišanja cen za spalne in prehranjevalne usluge na železnici smo naredili tudi preizkus z jajci na ta način, da smo skušali dokazati, kako se lahko jajca vlagajo v apno. Smola pa taka! Le kako vlagajo jajca naše gospodinjke, da se jim ohranijo vse leto? Pred kratkim pa smo 9000 kil kave prepeljali v vagonu, kjer se je prej prevažalo živo apno, pa se ti pokvari vseh devet ton! Na vsak način bo treba kavo poskusiti še na kak drug način! Morebiti tako, kot je storila tista uboga žena, ki jo je njen sitni dedec vedno zmerjal, da golaž preveč smrdi po čebuli, pa mu je odišavila lepega dne golaž s kolonjsko vodo. Poizkušati je treba, vedno znova poizkušati, saj učen še ni nihče padel z neba.

S Tarnoslavom sva gledala med potjo na »regratov lov« ceste, ki kaže svojo invalidnost. Tudi njo je napadla »gripa«. Tarnoslav je bil mnenja, da so naše ceste pravi pravcati tujskoprometni skandal in da je nas lahko sram pred tujci, ki prihajajo ali bodo prihajali v našo deželo. Jaz sem mu pojasnil, da temu ni tako. Nasprotno, sem mu obrazložil — prepričan sem, da so naše ceste popolnoma v redu in da lahko v takem stanju zelo koristijo našemu turizmu. Vi-diš, dragi Tarnoslav, po takih cestah pač ne bodo mogli turisti voziti 80 ali celo sto kilometrov na uro, temveč bodo prisiljeni zmanjšati hitrost vožnje, kar bo imelo ugodne posledice za nas. Na ta način, si bodo lahko med počasno vožnjo ogledali lepoto naše zemlje. Seveda le tisti, ki ne bodo šofirali, kajti šofirajoči turisti bodo morali vaditi »avtomobilski slalom«, pravzaprav »veleslalom«.

Nadalje se na novo turistično sezono pripravlja tudi naša železniško-prometna služba, ki je že dala vedeti, da bo letos še nekoliko večji »dren« na železnici, ker bo določeno število vagonov in lokomotiv romalo v muzej, novih pa ni. Seveda, ko bi vagoni in lokomotive rasle hitro kot gospodarski kriminal, ne bi bilo skrbi, kako bomo prevažali turiste. Vsa sreča, da novi pokojninski sistem ne bo uveljavljen pred koncem letošnje turistične sezone, kajti sedanje pokojnine so nam porok, da letos upokojenci ne bodo povzročali gneče na naših »Adria« in »Jugoslavija« — expresih.

LIPE

Butale MILČINSKI · NOVAK na Gorenjskem

Butalci in kritika

Blizu Butal je šola, v tisti šoli je strašil grozanski učitelj Cefizelj in se ni bal ne zamere ne butalskih anonimnih pisem. Če je le utegnil, je pisal v časopise in vtikal povsod svoj nevšečni nos. Dejali so Butalci, prej da ne bo miru dal Cefizelj, da jo bo izkupil. In je bila posebna zasluga Butalcev, da se do tedaj ni zgodilo, da bi jo Cefizelj izkupil. Kajti so imeli lepo navado, da so kritizirali le za hrbtom in jih ni bilo toliko v hlačah, da bi stopili k človeku in se lepo možato pomenili iz oči v oči.

Cul je učitelj Cefizelj, s kakšno vneto da preže prenekateri Butalci nanj in da koprne za njegovo kožo in da bo le z njo ustrezno njihovemu maščevanju in slovesu.

Pa je stopil iz šole v butalsko mesto.

Bilo je ravno polnoči, nad Jelovico je svetila luna in je pijanec pel po cesti. Petelin, kadar poje, zapre oči. Pijanec pa ni bil petelin, čeprav je dostikrat stal na gnoju in kikirikal, nego je imel oči odprte in je gledal in videl: holaj, onkraj mostu v svetlem siju lune čepi moški in se ne gane ne spričo Butalca, ne spričo glasu ne ure; tako pdrzen bo samo Cefizelj!

Butalcu je zavrela kri, nabrusil je jezik in jadrno je odhlačal tja: »Kdo si, da čepiš in skruniš butalska tla?«

»O,« je ponižno odgovoril Cefizelj, »ne skrunim butalskih tal, saj imam zapete vse gumble. Ampak se mi je posrečilo in sem napisal kritiko — zdi se mi, da je o Butalah. Tule pod kapo jo imam in je skrajni čas, da ste prišli in jo strgate, da ne uide v tisk. Ali imate koš?«

Je videl Butalec, da res tišči učitelj Cefizelj kapo ob tla. Pa je počenil še Butalec poleg kape in je dejal: »Poznam te, učitelj si, Cefizelj. Jaz pa sem Butalec. Zapomni si: Butalec ima zmeraj vse. Pa imam tudi zdravilo zate in ga imam za kritiko. Toda ga ne nosim s seboj. Zdravilo je zate nagobčnik, razumeš, koš za kritiko pa stoji v pisarni našega podjetja. Kar ponj stopi in ga prinesi!«

Pa je Cefizelj ponižno stopil ponj in je tačas Butalec tiščal kapo in kritiko in čepel na tleh in je čepel prvo uro in se čudil Cefizlju, kje da se mudi. In je čepel drugo uro in so ga bolela kolena in je čepel tretjo uro in je klel Cefizlja. Naveličal se je čepenja in je dejal: »Vstati bom moral, drugače bom dobil čisto krive noge.« Previdno je segel pod kapo — bilo je nekaj okroglega in mehkega in se mu je kolcnilo, da je odmevalo po vseh Butalah.

Butalci so se zdramili in so prišli in videli in čuli in glave staknili nad kapo.

Zdaj se je pijanec upal in je izpod kape privlekel, kar je imel v rokah okroglega in mehkega, bila je konjska figa.

Izmučeni in izčrpani so ljudje po taboriščih komaj čakali, kdaj bodo rešeni trpljenja in smrti. Nacistom je šlo za nohte. Streljanje zavezniških topov je bilo slišati že blizu. Nemci so bežali z bojišča in brisali za seboj mučne sledove, če se je to le dalo. Vsega jim ni uspelo prikriti. Prevelika so bila njihova razdejanja in množična uničenja človeštva na različne načine, da bi jim mogel človek oprostiti. Prenekatera žena je postala vdova, otroci so ostali brez staršev, mnogi še danes živijo in imajo težke posledice, ki so rezultat njihovega boja za svobodo. In vse to zaradi Nemcev. Morda včasih pozabljamo na te dni, ki vse bolj postajajo zgodovina.

(III. nadaljevanje in konec)
Pripoveduje LUDVIK DEMŠAR

Ko so prišli

ZAVEZNIKI

bijano na Trg revolucije. Tu so nas spet razdelili po raznih objektih. Rakovčani smo prišli v osnovno šolo v Šiško. Bili smo presenečeni, saj smo imeli hrano in streho nad glavo. Kmalu so nam dali še odpustnice in vsak je odšel proti svojemu domu. Železnica od Ljubljane proti Trstu je bila pri Borovnici porušena. Zato je bila ta pot dolga in toliko prijetnejša, saj smo šli proti domu.

Tako je Ludvik Demšar končal s pripovedovanjem. Gotovo ni bila izčrpana vsa snov. To lahko imenujemo le bežne vtise in bi se dala napisati knjiga, če bi človek zbral vse njegove spomine.

MILAN ŽIVKOVIČ

Naš zapis o LUDVIKU DEMŠARJU je morda nenavaden, in sicer v tem, ko opisujemo človeka, ki je metal ljudi v krematorijsko peč. To je bilo morda za njega hujše mučenje in gotovo tudi za njegove sovrstnike, kot če bi ga takoj vrgli v peč. Človek si pravzaprav v današnjem svetu, ko tako lepo živimo, nedvomno ne more predstavljati, kakšno strahotno delo je bilo to. Morda so imeli ti ljudje z Ludvikom na čelu na ta račun kakšen košček kruha več, kot drugi logoraši. Vendar smo prepričani, da bi se Ludvik odrekel tudi temu kruhu, samo da ne bi opravljal tega najtežavnejšega dela v dachauskem taborišču. Samo človekovi jekleni živci so lahko vzdržali kaj takega.

Živčna vojna

Ko so logoraši čutili, da bodo zavezniki kmalu prišli tudi v Dachau, se je med njimi vnela prava živčna vojna. Vsak, ki se je na kakršenkoli način obdržal, je komaj čakal, da bo odšel domov. Mrlič so se pred krematorijem kopičili in kopičili. Na dachauski železniški postaji so stali transporti novih žrtev. Vse to je bilo treba še uničiti. Toda nacisti niso imeli časa.

Prišel je 29. april 1945. leta. Tega dne so v Dachau vkorakali zavezniki. Ta čas je bilo v taborišču okoli 39 tisoč logorašev.

»Mi smo prosili in pritiskali na vse strani, da bi nas čimprej pustili domov. Človek bi šel peš, samo če bi bilo to mogoče. Toda vedeli smo, da nas tudi Amerikanci ne bodo kar tako spustili. Treba je bilo vse to čimprej pospraviti, saj so se že pojavile najrazličnejše epidemije zaradi tako velikega števila mrličev, ki so ležali povsod. Amerikanci so prav »ekipirali«, v kateri sem delal, ukazali, da moramo nazaj na delo. Lahko si mislite, kakšni občutki so bili to. Pred

krematorijem je ležalo okoli 2500 mrličev, med njimi je bilo mnogo Slovencev. V štirih pečeh dachauskega krematorija nismo mogli požgati vseh. Zato so zavezniki (Amerikanci) mobilizirali vse dachauske ljudi, ki imajo kakršnokoli prevozno sredstvo. Javili so se s kmečkimi vozovi, avtomobili itd.

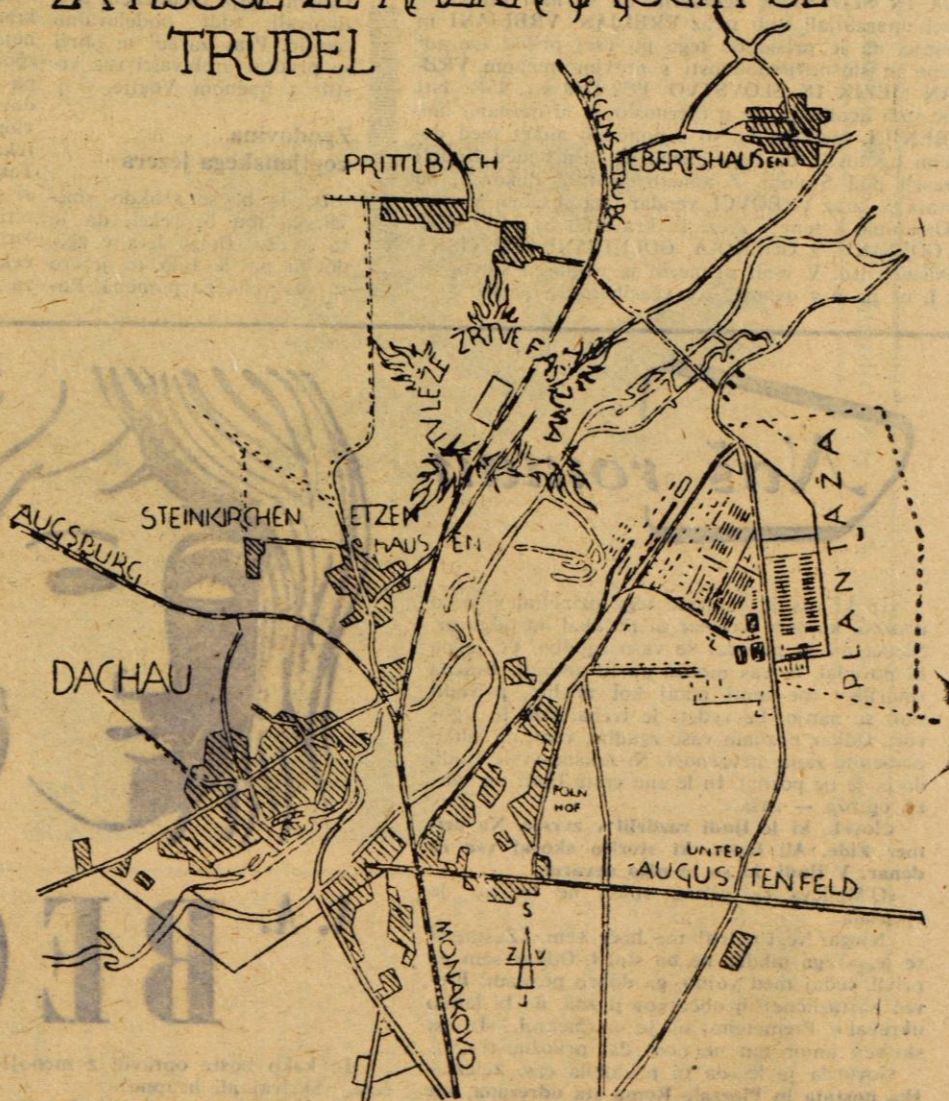
Mrlič so začeli voziti na 4 kilometre oddaljen hrib od taborišča. Skopali so jame in jih vsaj dostojno pokopali. Toda ne vse. Mi smo kurili kar naprej, saj je bilo treba vse skupaj čimprej pospraviti. Ljudje so ob epidemiji, tifusu in drugih nalezljivih boleznih zaradi nevezdržnosti še kar naprej umirali. Amerikanci so vedeli, da tako ne gre več. Zato so pripeljali svoje avtomobile in začeli mrtve voziti na dachausko pokopališče. (Skica, ki jo objavljamo, prikazuje mesto, kjer so pokopane žrtve nacizma, ko peči niso zmogle več prenesti tolikšnega števila.)

Vojna je končana

Logoraši so samo čakali, kdaj bo prišel čas odhoda domov. Bili so do kraja nestrpni. Vojna je bila končana in 1. maj 1945. leta je bil že mimo. Kako vse te ljudi sedaj spraviti domov — to je bil tudi svojvrsten problem. Pustošenje vojne je bilo povsod veliko. Objekti, mesta, železnice — vse to je bilo porušeno. Najprej so poslali domov češke logoraše, ker so bile železnice v tisto smer najboljše. V Jugoslavijo je bilo ta čas nemogoče priti. Francoze in Ruse so spravili izven taborišča in jih tudi kmalu poslali domov. Vse ljudi drugih narodnosti, med njimi tudi Jugoslovane, so zvrstili, vsake v svoj blok. Tu so z veliko nestrpnostjo čakali na dan odhoda domov.

»Bilo je 9. junija 1945. leta ob 4.30 uri zjutraj. Še živo se spominjam, rosilo je. Vse skupaj so nas naložili na 47 ameriških tovornih avtomobilov in nas preneli v Lin-

KO NI MOGEL MOLOH KREMATORIJ-
VEČ POŽIRATI SVOJIH ŽRTEV,
JE BIL NA TEM MESTU IZKOPAN GROB
ZA TISOČE ŽE RAZKRAJAJOČIH SE
TRUPEL



Skica — last Ludvika Demšarja — prikazuje, kje so pokopane žrtve fašizma. Na tem mestu so jih pokopavali potem, ko krematorij vseh ni mogel več požreti

Slovarček krajevnih imen

Bralci so najbrže že opazili, da se v naših zapisih o krajevnih imenih omejujemo večidel zgolj na vsakdanjo rabo. Naš namen namreč ni, da bi imenom ugotavljali tudi izvor. Za to bi bila potrebna posebna obravnava. V vsakdanji govorici ali še bolj v pisavi smo pogostokrat v zadregi, kako naj naglasimo manj znano krajevno ime, kakšne predloge naj uporabimo, kako naj ga sklanjamo ali izpeljujemo pridevnike in podobno.

V govoru pogosto napačno naglašujemo krajevno ime **BEGUNJE** na Gorenjskem, ko pravimo **BEGUNJE**; prav pa je le **BEGUNJE** — torej s poudarjenim ozkim é v osnovi. Morda se ta napačna izgovarjava vsiljuje zaradi analogije po različnih izpeljankah iz tega ali sorodnih imen, ki imajo poudarek na drugem zlogu: begúnjski zapor, **BEGUNJEC**, **BEGUNKA**, **BEGUNJCI**, **BEGUNJSCICA** itd. Vsa ta imena oziroma izpeljanke imajo naglas na U. Osnovno besedo v narečju dosledno izgovarjajo **BEGNE**, torej brez u-ja, ker ni pod poudarkom. To pa je dovolj zanesljiv dokaz, da je raba s poudarkom na osnovi pravilna tudi v knjižnem jeziku. Da ta u izpuščamo, je to zasluga vokalne redukcije, ki je na Gorenjskem zelo močna in izrazita tudi v občnih imenih: **varh** namesto **varuh**, **pasha**, namesto **pazduha**, **palca**, namesto **palica**, **malca**, namesto **malica**. V teh primerih sta u ter i brez naglasa in ju zato, radi izpuščamo.

Potemtakem bi bila pravilna tudi raba za imena prebivalcev: **BEGUNJANI** in **BEGUNJICANI** — v narečju **BEGNAN** in **BEGENCAN**. Predloga, ki ju rabimo v zvezi s tem imenom, sta V: **IZ**: torej: v **BEGUNJE**, iz **BEGUNI**.

Krajevno ime **VRBA** je zelo znano in ga že zavoljo našega velikega pesnika pogosto uporabljamo ali slišimo. Pravilna je oblika **VRBA**, v **VRBI**, iz **VRBE**, prebivalci pa so **VRBNJANI**; pridevniška izvedenka je **VRBENJSKI**. Soglasnik R v prvem zlogu je samoglasniški in ga zato izgovarjamo skupaj s polglasnikom, ker je nosilec zloga. Dr. Joža Mahnič v 5. letniku **JEZIKA IN SLOVSTVA** ugotavlja, da so naši prešernoslovci uporabljali tudi izraz **VRBLJAN**, **VRBLJANI** in zatrjuje, da je prišlo do tega po vsej priliki »zaradi zvočne in slušne podobnosti s pravim imenom **VRBNJAN** (**JEZIK IN SLOVSTVO**, 1959/1960 str. 154). Isti pisec tudi ugotavlja, da prešernoslovju ni neznano ime **VRBENJCI**, medtem ko so s pomočjo anket med domačini ugotovili, da tega imena ni slišati med ljudmi v vaseh pod Stolom. Z anketo so tudi dokazali, da obstaja še izraz **VRBOVCI**, vendar ima poseben pomen.

Omenimo s tem v zvezi še krajevno ime **GOLNIK**, na **GOLNIKU**, z **GOLNIKA**, **GOLNICANI**, **GOLNISKA** bolnišnica itd. V vseh primerih je naglasen samoglasnik i, ne pa o v osnovi, kot včasih tudi slišimo.

Voglje - okrogla vas

Vas Voglje je zanimiva predvsem po svojevrstni, za Gorenjsko menda edinstveni tlorisni zasnovi. Stanovanjske in gospodarske zgradbe kmetij so razporejene v krogu okrog nekdanjega jezera oziroma mlake. Zaradi higienskih razlogov so jo pred leti sicer že zasuli, vendar so starejše hiše ostale tako, kot so bile. Novi del naselja ne nastaja več v tem okviru, ampak ob cesti proti Voklu.

Objavljamo kratek sestavek o vasi Voglje, ki ga je napisal dijak kranjske gimnazije Anton Lipar.

Nastanek vasi

Vzrok, da je vas začela nastajati ob nekdanjem izviru oziroma jezeru, je povsem razumljiv. Blizina vode je bila v nekdanjih časih še večjega pomena kot danes, ko imamo vodovode. Prvotni prebivalci Vogelj so se ukvarjali v glavnem z gozdarstvom. Les za to obrt jim je bil pri roki v zadostnih količinah, saj so bili v okolici obširni gozdovi. S krčenjem gozda in s pridobivanjem oglja so obenem pridobivali tudi obdelovalno zemljo. Prav zaradi te obrti so prvotni prebivalci vas krstili z imenom Voglje.

Zgodovina vogljanskega jezera

Danes bi se vsakdo smejal, če mu bi rekel, da je to jezero. Dolga leta v zgodovini pa je bilo to jezero za vas velikega pomena. Ra-

zen zase in za živino so prebivalci vodo rabili tudi za svojo obrt. V drugi polovici 18. stoletja je jezero prešlo v roke velesovskega samostana. V njem so gojili ribe in v tem času so ga začeli tudi imenovati ribnik.

Jezero se je potem, ko ga je samostan opustil začelo polagoma spreminjati v mlako. Nekaj časa so domačini sami še v njem gojili ribe, potem pa so opustili tudi to. Pripovedujejo, da so še v začetku 20. stoletja bile v njem ribe, vendar so potem kmalu povsem izginile. Kasneje je ta mlakuža služila zgolj za napajanje živine. Ko pa so Vogljanci dobili vodovod, je luža izgubila še to vlogo. Vanjo so se le še odtekale vode iz vseh kanalov. Tako zanemarjena mlaka vasi ni bila več niti v okras, niti v korist, zato so jo pred leti zasuli. Pa ne vso — delček so jo še pustili, najbrž za spomin.

Prometno središče

V prejšnjih časih so se v Vogljah stekale poti z Brnikov, iz Vodic in iz Vokla. Prav zaradi tega se je vas iz nekdanjega jedra okrog jezera širila proti vzhodu, proti Brniku, ob cesti proti Vodicam. Danes pa se, vas širi proti Voklu, ob najvažnejši in praprazavi edini prometni komunikaciji Vogelj. Novejši del vasi ob cesti proti Voklu se imenuje »Gornji bošt«, hiše proti Vodicam pa »Kraško«.

Vse ceste in poti se stekajo v središču vasi, kjer stoji mogočna stara lipa.

Še danes mnogo zanimivosti

Leta 1952 so v Vogljah zgradili lep gasilski dom, na katerem je tudi spominska plošča žrtvam NOB. Takoj čez cesto še danes stoji zelo stara lesena in s slamo krita hiša z majhnimi okni, obokanimi vrati itd. Hiša je lep spomenik nekdanje vaskne arhitekture in je zaščitena kot kulturno zgodovinski spomenik. Če jo ne bi zaščitili, bi jo lastnik že podrl.

Stara vaška lipa zraven cerkve je stara menda že okrog 220 let in daje prvotnemu jedru vasi povsem svojevrstno podobo.

Najstarejši vaščan v Vogljah je Kovarjeva mama, ki letos praznuje že 90. letnico.

Spremenjena struktura prebivalstva

Voglje so bile nekdanj izrazita kmetijska vas, danes



Na sliki levo je najstarejša — lesena hiša v Vogljah — Foto: F. Perdan

pa se vse bolj spreminjajo v delavsko naselje. V vasi je danes mnogo več industrijskih kot pa kmetijskih delavcev.

Vas šteje — vključno s tistimi, ki so še v gradnji — 111 hiš. Od tega jih je 42 povsem delavskih (37,8 odstotka), 43 hiš je takih, kjer so posamezniki zaposleni v industriji in drugje, imajo pa doma še nekaj polja in živine (38,8 odstotka), pravih kmetij pa je samo še 24 (21,6 odstotka). V vasi sta tudi dva obrtnika (klepar, gostilničar) — 1,8 odstotka).

Turistične perspektive

Vas Voglje leži le en kilometer stran od novega letališča Brniki. Ne bi bilo napačno, če bi s tem v zvezi v Vogljah poskrbeli tudi za razvoj turizma. Vse bi se dalo lepo urediti, če bi Vogljanci imeli vsaj malo smisla za to, mnogo pa je seveda odvisno od denarja. Prostor sredi vasi, kjer je bila včasih luža, bi se dal prav lepo urediti. Vendar Vogljanci sami take investicije verjetno ne bodo zmogli in se za njo ne bodo odločili.

Težave in želje vaščanov

Vogljanci se že več let pričujejo zaradi slabo oskrbovane ceste. Čeprav vodi iz vasi le ena cesta, še te ne morejo asfaltirati. Ker je promet po tej cesti, ki vasi Voglje in Voklo povezuje s cesto Smlednik-Kranj, vsako leto večji, bi bilo res potrebno, da se uredi. Drug problem, ki še vedno ni rešen, je ureditev središča vasi, kjer nekdanja mlaka še vedno ni povsem zasuta, prostor pa je že dve leti neurejen. Pojavil pa se je še drug problem — zdaj ko ni več mlake, voda vdira v času deževja v kleti in stanovanja okoliških hiš. Ker o tem ni nihče razmišljal prej, bi bilo potrebno nekaj ukreniti zdaj, kajti stanovanja v starih hišah tod okoli so že sicer zelo vlažna in ne zdrava. **ANTON LIPAR**

Prešernov spomenik na Bledu

Malo je obiskovalcev Bleda in še manj drugih rojakov, ki bi vedeli, da stoji na Bledu že od leta 1883 prav ličen spomenik Prešernu. Torej je to prvi spomenik, ki je bil postavljen našemu velikanu pesniku v čast. Drugega smo postavili leta 1900 v Ljubljani, tretjega pa v Kranju leta 1952.

Zdi se, da so častilci Prešernovi prav Bled izbrali za to počastitev. Saj je pesnik, bližnji vrbski domačin, tako čudovito povečal to pokrajino, kakršne nima vsa dežela.

Spomenika pa niso postavili in odkrili sami Blejci, pač pa je dal iniciativo in denar »Literarno-zabavni klub« v Ljubljani. To je bila ožja družba slovenskih literatov in izobražencev, ki se je redno sestajala vsak teden pri enem ali drugem članu na domu. (Pozneje, več desetletij zatem, so se te prakse oprijeli rotarijci, t. j. člani »Rotary Cluba« — pač ker so sestanki oziroma kraj sestanka rotirali!). Največkrat, vsaj v letu pred postavitvijo spomenika na Bledu, so se sestajali pri doktorju Ivanu Tarčvarju, poznejšemu ljubljanskemu županu. Povprečen obisk na teh tedenskih sestankih je bil za tiste čase kar imeniten; po 42 gostov je bilo povprečno na vsakem klubskem večeru. Sestankov so se redno udeleževali najvidnejši tedanji literati in politiki: Suklje, Vošnjak, Hribar, Bleiweis, Gogala, Vrhovec, Levce, Trstenjak, Zarnik, Kersnik in drugi. Večere so popestrile glasbene točke, pevske ali instrumentalne. Seveda je na slehernem sestanku kluba imel neko predavanje ali politični govor. Bila je to prava šola za retoriko. V tistih časih je bil sleherni govor govorjen na pamet, ne pa čitan z lističev. Seveda so taki govori želi vse drugačno navdušenje, kot so ga deležna marsikatera današnja slabo čitana izvajanja ljudi, ki brččas še niso slišali za lepoto retorične umetnosti. Govorne vaje (ne bralne vaje!) bi bilo danes prav umestno uvesti v šolah in pri »Svobodah«.

Pa se vrnimo spet k našemu »literarno-zabavnemu klubu«. Nekak višji namen, smoter kluba je bila skrb za grobove in nagrobnike zaslužnih slovenskih mož (kar pomislimo, kako žalostno je ljubljansko Navje, za katerega sedaj nihče ne skrbi; tam stoje nagrobniki Jurčiča, Copa, Linhart, Korytk, Vodnika in drugih znamenitih mož — a vse skupaj je eno samo zanemarjeno smetišče!), za spominske plošče, za slovenske šole na Koroškem in po-

dobno. Torej prav nič neugodnega ne bi mogli reči o tem ljubljanskem klubu.

Ta družba je dala pobudo za postavitve spomenika na Bledu, posvečenega našemu pesniku — velikanu. Pri zbiranju prispevkov se je prav posebno izkazal dr. Alfonz Moše. Naročilo za izdelavo obeliska s primernimi napisi je dobil ljubljanski kamnosek Valentin Camernik. Spomenik je visok 2 m in 25 cm. Izklesan je iz repentaborskega marmorja. Sprejaj ima napis:

PREŠERNU

Literarno-zabavni klub v Ljubljani 1883

na desni strani:

Vremena bodo Kranjcem se zjasnile, jim milše zvezde kakor zdaj sijale na levi strani:

Dežela Kranjska nima lepšega kraja, ko je z okolico ta podoba raja.

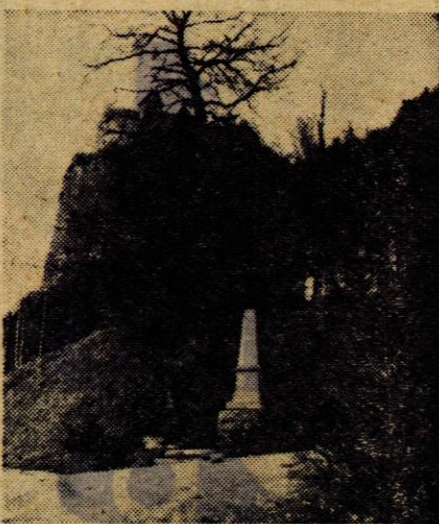
zadaj:

Narveč svetá otrokom sliši slave!

Spomenik je bil postavljen in odkrit 9. julija 1883 na razcep, kjer na levo zavije cesta okrog jezera, na desno pa se loči cesta, ki drži na Grad. Za primerno ozelenitev in nasad okrog spomenika je takrat poskrbel blejski vrtnar Ermacor.

Vsekakor pa je treba blejskim domačinom v čast povedati, da je spomenik vedno lepo oskrbovan, da je za sleherni Prešernov praznik okrašen z lepim venčcem s trobojcniki. In da so vse črke vsel štirih napisov vedno sveže pozlačene. To skrbi ne posvečamo Prešernovima spomenikoma ne v Kranju ne v Ljubljani.

CR TOMIR ZOREC



Prešernov obisk na Bledu

Naš roman

»In ki vas je namesto tega pripeljal v mojo družbo, kajne?« Kramer ni počakal na odgovor. Sinoči mi je povedal še vašo zgodbo. Če je ne bi povedal, bi vas morda pustil zbežati. Beseda »morilec« me moti manj kot mislite, privadil sem se nanjo. Le vedeti je treba, kdo jo izgovori. Odkar poznam vašo zgodbo, vem, da lahko pomenite zame nevarnost. Ni takšne vrste ljudi, da bi je ne poznal. In le ena vrsta ljudi me lahko ogroža — vaša.«

Človek, ki je ljudi razdelil v zvrste. Na primer Zide. Ali fante, ki storijo skoraj vse za denar. V ljudi, ki so in niso nevarni.

»O'Malleya se očitno sploh ne bojite,« je vprašala.

»Njega? Ne. Umoriti me hoče, vem.« Zasmejal se je. »Tega nikdar ne bo storil. Odkar sem ga privil, tedaj med vojno, ga dobro poznam. Preveč najrazličnejših občutkov p. zna, da bi lahko ukrepal.« Premeteno se je nasmešnil. »In za skriven umor me ne bom dal priložnosti.«

Govorila je le, da bi pridobila čas. Železniska postaja in Piazzale Roma sta odrezana, kje so še poti iz Benetk, ladje?, najela bi lahko ladjo prek lagune in pristala nekje na celine?, vendar je ne bo več izpustil iz krempljev.



A. A. BEG

»In kako boste opravili z menoj?« je vprašala. »Skrivaj ali hrupno?«

Spet se je nasmešnil, bela krinka pod Quadrijevimi sivimi rokokojškimi krinkami, in ponovno izpil požirek piva.

»Romantične predstave imate,« je menil. »Dogaovorila se bova.«

Spretno, ve, če bi spregovoril eno samo grozno, bi vstala in odšla do prve policijske postaje. Vendar ne stori napake. Nobenega razloga mi ne daje, da bi ga naznanila na kvesturi in se lahko postavila v varstvo italijanske policije. Nasprotno, celo posvaril me je pred napadom. Priskrbel mi je denar. In vrhu tega ima stike s kvesturo.

»Imenovali ste me morilec.« Začel se je spominjati, mogočniki in njihovi samogovori, značilen samogovor žilavega velikana, podoben njegovemu gastričnemu kihanju, naj govori, tako pridobimo čas. »Trintridesetega leta so me iz kriminalne policije prevzeli v gestapo. Uradnik sem. Uradnik in vojak s fronte. Vselej sem bil nemški narodnjak, nikdar črno-rdeče-zlat. Vselej sem sovražil Zide. Odrešenje mi je pomnilo, ko smo jih slednjič smeli zapirati, Zide, komuniste in demokrate. In ko je bila Nemčija slednjič očiščena. Čistočo in jasnost hočem, uradnik sem, ob koncu sem delal v eni izmed italijanskih izpostav gestapa, potem ko sem zaprosil, naj me premeštilo iz Auschwitza, in ostal sem tukaj, sprva v Genovi, kasneje v Benetkah. Sprva verižništvo in izsiljevanje, vseste, nekateri Italijani so z nami lepo sodelovali in tem sem dopovedal, da so mi pomagali, sicer bi jih z menoj potegnili na vislice, kasneje je spet nastala naša organizacija, zarotniška skupina, vam pravim, zavestno smo se omejili le na pomoč žrtvam židovske maščevalnosti, v naši organizaciji sem najboljši strokovnjak za p. tovanja v arabske dežele, denarja je dovolj, še vedno živimo in prav tako ljudje, ki so z nami sodelovali in

mecen, tako torej niso le mecen, ki plačujejo pesmi kot oni v Pavoneju, temveč tudi mecen za umore, kako, če živijo tudi možje, ki sočasno plačujejo pesmi in umore, ki plačujejo odkupnino s pesmimi in umori in bi s pesmimi in umori maščevali, mar pesnikov prijatelj tudi plačuje sovražnika Židov?, toda nikar, kakšna zmedena misel.

»V Italiji sem se kar lepo znašel, že dve leti sem tukaj v Benetkah, odkril sem dve sobi na Giudecci, tam, kjer je Diudecca najbolj umazana, Teresa Falconi, ta stara vlačuga, je kar poškilila, ko je slišala vsoto, ki sem jo ponudil kot najemnino, in v postelji sem jo privadil molčanja, človek, ki se želi skriti, mora uporabiti nepogrešljiv recept: imeti mora denar, in žensko, s katero spi, mora privaditi na molčanje,« povsem prav ima, izdaja mi recept in pravi, čemu se ne znam skriti: nimam denarja in noben možki me ni privadil na molčanje. Ne morem si kaj, da bi estete in morilce ne klicala s pravim imenom.

»Odkar so komunisti, demokrati in Zidje zmagali, nisem bil več v Nemčiji. V začetku štirinštridesetega so me premeštili iz Auschwitza. Sprva sem delal v gestapovskih uradih v Nemčiji, potem pa se mi je delo zazdelo dolgočasno in poslali so me v tujino. Tako sem obtičal v Italiji, v dveh umazanih sobah na Giudecci, in praprazav ne hrepenim po Nemčiji.

Njivica — vas brez otrok

Gorska vasica Njivica, ki rejša vaščanka živi v hiši leži pod obronki Jelovice, z najvišjo številko v vasi — na skrajni južni meji med 8 in v najstarejši hiši. Ko kranjsko in radovljiško območje, ima zelo lepo sončno lego in ugodno klimo za pridelovanje sadja. Ima pa tudi marsikaj svojstvenega, česar nima vsaka vas.

Svoj čas je vas štela deset hiš, sedaj pa dve že razpadata. Danes je naseljenih še osem hiš; v njih živi devet družin. Vseh prebivalcev je v vasi 28, od tega 13 moških in 15 žensk.

Vas je brez otrok. Najmlajši je Franc Pogačnik, ki je letos v januarju dopolnil 18. leto. Najstarejša vaščanka pa je Jera Luznar, ki je 13. marca letos dopolnila 81. leto. Najsta-

rejša vaščanka živi v hiši, ki je najstarejša hiša. Ko smo jo vprašali, če ve, kdaj je hiša, v kateri živi, stara, nam je odgovorila, da je po ustnem izročilu njene matere hiša stara okoli 400 let.

V vasi sta le še dve kmetiji, ostale so delavske družine. Iz vasi odhaja vsak dan na delo 7 ljudi, večina mva v Kranj. Posebne razvedrila v vasi ni. Leta 1952 je vas mnogo pridobila, ko jim je posvetila električna luč. Večina hiš ima danes radijske sprejemnike, nobena pa televizorja. Zanimivo je, da imajo vse hiše naročen časopis GLAS, nekatere

imajo tudi Delo, TV 15, Kmečki glas in še nekatere druge časopise. Letos bo Njivica spet mnogo pridobila, ko bo v njihove hiše pritakla cevi ceveh zdrava pitna voda. Sedaj so namreč vse hiše v vasi vezane na kapnico ali talno vodo. Že lani so prebivalci sklenili, da si zgradijo lasten vodovod. S pomočjo občinskega odbora RK Kranj, ki je prispeval del sredstev iz sklada za male asanacije, so pričeli nad vasjo graditi zajetje za vodovod. Dela so tekla dokaj hitro; do zime jim je že uspelo končati dela na glavnem vodu. Sedaj, ko je sneg skopnel, bodo cevi napeljali še v hiše.

R. CARMAN



Visoko med oblaki...

OD 1 DO 13

Tine je bil takrat še Tinček. Joka mu prav zato ni mogel nihče zameriti, toda ob poslušanju si je vsak o njem lahko marsikaj mislil, med drugim tudi to, da malček s svojim vreščanjem hoče oponašati hrušč, ki so ga povzročale v zadnjih mesecih druge svetovne vojne ogromne formacije zavezniških bombnikov.

Cudna misel, mar ne? Pa jo boste že razumeli, kajti prav ta Tinček je rasel, morda nekoliko hitreje kot njegovi sovrstniki, in medtem ko so se ti navduševali za strojevodje, policaje in gasilce, si je naš znanec zabil v glavo, da ne bo to, kar so si njegovi prijatelji želeli, ampak da bo pilot.

Dan za dnem je zbijal, rezljal in lepil ter tako ustvarjal nenavadne oblike, ki bi prej spadale na kakšno likovno razstavo modernistov, kot pa, da bi predstavljale letala. Počasi in vztrajno je s tem svojim odraslim sosedom pričel iti na živce, pa mu ni ostalo drugega, kot da svoje znanje izpopolni in oblike svojih izdelkov prilagodi imenu, s katerim jih je imenoval — letala. Tinček je zrastel v Tineta, ki se je od vršnikov še vedno razlikoval. Drugi so namreč

brali Karla Maya, on pa je požiral letalsko literaturo in ob tem iskal priložnosti, da se na kakršen koli način vključi med letalce. Uspelo mu je čisto slučajno ob neki letalski razstavi, kjer je bil njegov stari oče čuvaj. Prosil ga je, da naj ga vpiše v aeroklub, vendar ga je ta vpisal v knjigo gostov. Ni in ni ga hotel razumeti! Problem so rešili šele nekateri funkcionarji aerokluba, ki so Tineta kar posvojili. Postal je modelar in za neznansko ponosnega se je imel, ko je skozi mesto nesel model, ki ga je sam napravil. Vsaj doma je tako pravil. Pa še nekaj se je z njim zgodilo v klubu. Z letalstvom je postal tako »zastrujen«, padalstvo pa so mu tako odtujili, da ga je skoraj zasovražil, čeprav ni vedel zakaj. Tako je komaj čakal 16. rojstnega dne in ko je bil v 17. letu, se je postavil pred očeta:

»Očka, jaz bi te pa nekaj vprašal?«

»Kaj je spet? Kar naravnost povej!« mu je rekel oče, ki je podobne uvode svojega sina zelo dobro poznal.

»Veš, edinstveno priložnost imam,« je mencal Tine. Saj je zastoj in tudi razni državniki se ukvarjajo s tem športom!«

»Kaj, če bi že povedal?« je menil oče.

»Veš, v časopisu sem bral, da je celo Nehru jadralni pilot, no in če je on, ki je star, bi jaz prav tako lahko postal.«

»To si pa kar iz glave izbij,« je odločil oče.

Pogovora je bilo tako za nekaj časa konec, toda Tine ne bi bil Tine, če ne bi bil trmast in to tako, da starši niso bili na jasnem, od kod. Čez nekaj tednov je uspel. Tistega dne je menda stal pred ogledalom in se pačil samemu sebi. Gotovo se ni videl v kratkih hlačah in modrobeli majici, pač pa v modrem letalskem kombinizonu, vsem v zadrghah, in v pilotski kapi na glavi. Imel se je že za pilota.

Petnajst jih je bilo na tečaju in vsi okoličani, ki so bivali vsaj dva kilometra daleč od letališča, so vedeli, da so tokrat med tečajniki same trde butice, vsaj učitelj letenja se je nad zemljo tako drl nad njimi.

Štirinajst dni so tako leteli in ves ta čas vstajali ob štirih ali pa celo ob treh zjutraj in gazili od rose mokro travo, se mučili s traktorjem, ki mu je vsako jutro voda pritekla v vplinjač, zvečer pa krpali vlečno vrh vitla, katero so natrgali že prejšnji dan. Spat pred enajsto sploh niso hodili.

Dneva, ko bi z »Rode« (šolsko dvosedežno letalo) »presedlali« na »Čavko« (šolski enosed), so tečajniki težko čakali in Tine je bil med najbolj nestrpnimi. Ko je ta dan prišel, so Tineta določili za tretjega po vrsti. Fantje so bili tega jutra mnogo bolj resni kot prejšnje dni. Tudi Tine je bil živčno bleđ. Tine, drži glavo pokončil! Ne pokaži drugim, da te je strah! si je govoril. V Čavko je zlezel kot avtomat. Učitelja, ki je stal ob strani, sploh ni poslušal in po glavi mu je rojilo: »Tudi če bi se pibil, ne smem pokazati, da me je strah.« In strah ga je res bilo. Potem pa ga je spet preblisnilo: Zlezi ven, teslo, dokler je še čas! Teci, teci, kar te noge nesejo! Ne da bi se zavedal, si je zapel vezi in klet. Potem ga je učitelj treščil po čeladi in mu zaželel uspešen let.

Sele žica, ki jo je motor kilometer pred njim pričel vleči vase in jo tako zategovati, in ki je v svojem gibanju obračala kupe sena, ki so ga kmetje prejšnjega dne skrbno nagrabili, ga je zdramila. Sledil je rahel sunek, znak starterja in žica se je napela še bolj. Krmilno palico je energično potisnil naprej in sunek, ki je sledil prvemu, ga je dobesedno pritisnil na sedež. Strah je izginil. Tine je »Čavko« trmasto držal tik nad zemljo, tako nizko, da je nekaj sekund poslušal rahle udarce travnatih bilk, ki so tu in tam še štrlele v zrak. Hitrost je naraščala izredno hitro, zato je palico počasi povlekel »na sebe«. Poslušna Čavka se je pričela vzpenjati. 150, 200, 250 m... Cutil je, kako 90 konjskih sil pod njim slabi. Počasi je letalo izravnil in že je hotel žico odpeti, ko ga je presenetil avtomat. Čavka se je v tistem trenutku povzpela kot divji konj tako, da Tine ni v trenutku vedel ničesar od tiste učenosti, ki mu jo je učitelj na silo vtepel v glavo. Le palico je zopet pritisnil naprej in nekaj trenutkov, po lastni krivdi seveda, gledal samo zemljo. V grlu ga je stisnilo in sline sploh ni mogel požreti. Toda Čavka je bila bolj pametna kot Tine. Sama se je izravnila iz neprijetnega položaja in šele potem Tineta spet pustila h krmilu. Ravno v tem trenutku si je Tine tudi nekoliko opomogel. Spet je pilotiral in šele tedaj občutil, da Čavka poslušno sledi njegovim ukazom. Tedaj je njegovo veselje prekipelo. Prepeval je in kričal od sreče. Letel je in to sam, brez učitelja za hrbtom. Bil je sam svoj gospodar — bil je pilot! Ni pazil na start in ne na zavoje, vse je delal kakor v sanjah in tudi pristal je tako. Učitelj mu je po startu vse lepo povedal, pa ga Tine ni poslušal. Tudi brc, ki jih je po tradicionalnem običaju prejel od starejših kolegov, ni občutil.

Takole je Tinetu minil prvi samostojni let. Toda »tragedija«. Več ko je Tine imel startov, bolj samozvestnega se je počutil. Sploh je mislil, da zna že vse in da mu ni treba nikogar poslušati. In kaj se mu je zato zgodilo? Tine sploh ni bil praznoveren in zato številke 13 ni upošteval tako resno, kot njegova stara mama, ampak če ga kdaj srečate, ga le vprašajte, kaj ima v knjižici letenja zapisano v 13. samostojnem startu.

Takrat je vzletel kot po maslu in ko se je Čavka vzpenjala, je žvižgal. Na 300 metrih je Čavko izravnil, odpel vlečno žico, napravil dva devetdesetstopinjska zavoja in potem pričel izvajati nalogo, ki so mu jo dali. Bili naj bi to blagi 360-stopinjski zavoji. Tinetovi niso bili blagi. Dobri piloti namreč vrte ostre in zato zavoji našega znanca niso bili blagi. Bili so ostri in verjetno zelo slabi. Pa v tem še ni bilo ničesar strašnega. Ko je napravil dva ali tri, je izgubil toliko višine, da se je odločil, da bo pristal. Izravnil je letalo in ga usmeril v obvezni šolski krog, pri tem pa gledal na start. Opazil je rdečo zastavo in gruča ljudi, zbranih na startu, je bila obrnjena proti njemu. Vendar se mu to ni zdelo prav nič čudno. Imel se je za dobrega pilota. Gledal je nazaj in upravljal letalo. Pa ga je slabo upravljal. Zaradi premajhne hitrosti Čavka ni bila več poslušna. Tine je pritiskal na nožne komande vedno bolj obupano, ne da bi pri tem povečal hitrost. Naenkrat se je Čavka obrnila na bok ter zdrsnila na levo krilo. Zašumelo je, zažvižgalo, Tine pa je ves trd od strahu klet in gledal zemljo, kako se mu približuje. Iz strahu je spustil krmilno palico in tedaj se je »pametna Čavka« izravnila sama. Ker se Tine še ni osvestil, mu je bilo menda usojeno, da se je ves ceremonial ponovil, le da je tokrat — za spremembo — namesto zemlje gledal dimnik hiše na koncu letališča. Tedaj je ves v grozi porinil palico naprej, zažvižgalo je še bolj. Čavko pa je le poravnal. Bil je že zelo nizko in s strahom ter počasi je zavil četrtič. Na zemljo je padel kot kamen z enega metra višine. Iz kabine se je skobacal zelo dobre volje in kolegom se je zdelo, da se sploh ne zaveda, kaj se je v zraku dogajalo z njim.

Problem se mu je razjasnil, ko je učitelj zapil nad njim nekaj, kar se je slišalo podobno kot pogreb. Ko je potel ležal v kupu sena in razmišljal o sebi, ga je postalo pošteno strah in potem vsaj tri dni ni spal in tudi Čavke se je dolgo časa bal »kot hudič križak«. Ko pa se je ponovno usedel vanjo, je bil previden in nič več tako samozavesten kot trinajsti.

TONE POLENEC

FILMSKI VRTILJAK

FRANCIJA

Jean Delannoy snema film »Nenavadna prijateljstva« po romanu Rogerja Peyrefittea. Glavno vlogo čistega otroka, ki stori samomor, igra v njem Didier Haudepin, ki je bil v Brookovem filmu »Moderato cantabile« sin Jeanne Moreau.

Alain Delon snema svoj šestnajsti film: »Volčja smrt« in tokrat nastopa tudi kot producent. Tema filma je alžirska vojna, režira Alain Cavalier, Delonova soigralka pa je Lea Massari.

Najpopularnejši francoski novovalovski igralec Jean-Paul Belmondo pa se je v svojem najnovejšem, petindvajsetem filmu vrnil k temi svojega najpopularnejšega filma, Godardovega »Do zadnjega diha«. Zločinec na begu je namreč njegova vloga tudi v filmu »Svobodni beg« Jeana Beckerja. Z mladim režiserjem se je že srečal v delu »Roberto la Rocca« in tudi njegova soigralka mu ni neznana: Jean Seberg (ki so ji medtem že zrasli lasje). Mimogrede: v filmu bo Belmondo prepotoval osem dežel.

Ljubka in ne neumna Pascale Petit bo igrala glavno vlogo v filmu »Kako se poročiš z ministrskim predsednikom«. Njen oče — poslanik — bo še vedno priljubljeni nemški igralec O. E. Hasse.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Družba »20th Century Fox«, ki je s »Kleopatrom« dokazala, da ima »velike ideje in veliko denarja«, se name-rava kmalu lotiti novega ve-efilma: »V agoniji in eksta-

zi«. Režiral naj bi Sir Carol Reed (Tretji človek, Ključ), igrali pa Charlton Heston — Michelangela, Rex Harrison (ki ima vzdevek »Sexy Rexi«...) — papeža Julija II. in Anouk Aimée — grofico di Medici. Zaradi Irvinga Stonea, ki je napisal roman o Michelangelu, po katerem bo film posnet, in zaradi velikega umetnika samega upajmo, da za novi Foxov spektakel gola spektakularnost ne bo tako usodna, kot je bila za »Kleopatrom«. Upanje...?!

Znani ameriški komik Jerry Lewis (Artisti in modeli), kateremu se je pred nedavnim rodil šesti sin (star je 37 let), je zdaj dokončal svoj najnovejši film »Patsy«. V njem so igrali on sam, Ina Balin, Keenan Wynn, John Carradine in Peter Lorre. Pred vojno zelo znani igralec Peter Lorre (Langov »Morilec M«) je v tem filmu odigral svojo zadnjo vlogo — prejšnji teden je namreč umrl.

Glenn Ford, Rod Taylor, Nancy Kwan in Suzanne Pleshette igrajo glavne vloge v filmu »Usoda je lovec«, ki ga režira Ralph Thomas. Neutrudni Maurice Chevalier spet nastopa, tokrat poleg Sandre Dee in Roberta Gouleta v filmu Jacka Smitha »Raje bi bila bogata«.

POLJSKA

Wanda Jakubowska, ki je sama preživela Oswiecim in ki je o njem že enkrat spregovorila v filmu »Zadnja etapa«, se je še enkrat vrnila v taborišče smrti. Posnela je film »Sodni dan«, v katerem je osvetlila taboriščno življenje z nove strani. Priku-

zala je ne samo prepad med nacisti in taboriščniki, ampak je posegla tudi v psihologijo samih taboriščnikov. Spregovorila je o demoraliziranih ujetnikih, ki so sami prenehali biti ljudje, o brezobzirnih trgovcih, o »aristokraciji« taborišča in o njegovem »proletariatu« — o ljubezni v taborišču in o organizirani obrambi ujetnikov. Med igralci in statisti je mnogo takih, ki so sami preživeli Oswiecim, in takih, katerih starši se iz njega niso vrnili...

SOVJETSKA ZVEZA

Mnogim zahodnim izborom starih filmskih komedij (Ko je kraljevala komedija, Vse za smeh, V svetu komedije itd.) se bo zdaj pridružil še podoben izbor z Vzhoda. V studijih »Mosfilma« sestavlja nekakšno antologijo, sovjetske glasbene komedije mladi režiser Erik Pirjev. Naslov filma bo »Melodije Dunjajevskega«, zakaj razvoj in višek sovjetske glasbene komedije je neločljivo povezan s skladateljem Izakom Dunjajevskim. On je napisal glasbo za prvo in morda še vedno najuspelejšo sovjetsko glasbeno komedijo »Pastir Kostja« (1934) Grigorija Aleksandrova, nato pa še za vrsto uspešnih glasbenih filmov: »Zvesti tovariši«, »Cirkus«, »Volga-Volga«, »Bogata nevesta«, »Svetla cesta«... Z najboljšimi glasbenimi odlomki iz teh filmov se bodo prepletala srečanja z nekaterimi ustvarjalci sovjetske filmske komedije — Aleksandrovom, Ivanom Pirjevim, Nikolajem Čarkasovim in drugimi.

DOMA

Ce bo šlo vse po sreči, bo sredi pomladi začel France Stiglic za »Viba film« snemati svoje novo delo »Ne joči, Peter«. Scenarij je napisal Ivan Ribič in obravna-



»ZENSKA JE ZENSKA« — pa čeprav je plesalka strip-teasa, pravi Jean-Luc Godard in vztraja pri tem »do zadnjega diha«. Zato si seveda želi otroka, pa čeprav njen dragi ni takoj za to. V barvah in Cinemascopeu se nam predstavljajo Anna Karina, Jean Paul Belmondo in Jean-Claude Brialy...

»MOJA DRAGA KLEMENTINA« spada še vedno med najboljše westernne mojstra te zvrsti — Johna Fonda, čeprav prihaja k nam nekoliko pozno. V zgodbi o največjem šerifu Divjega Zahoda Wyattu Earpu igrajo Henry Fonda, Victor Mature in Linda Darnell. Vredno ogleda!

»NOČ, KI SE POMNI« je angleška verzija katastrofe »Titanika«. Film je režiral Roy Baker, igrajo pa v njem Kenneth More, Honor Blackman, Jill Dixon in Laurence Naismith.



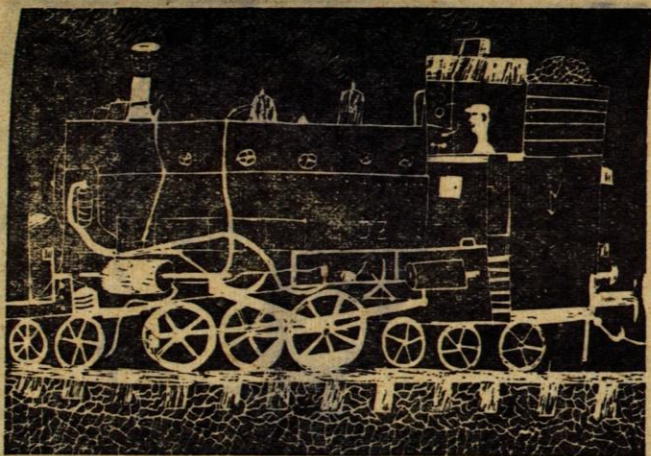
Novo delo v številni in popularni vrsti italijanskih dokumentarnih filmov o nenavadnih vidikih človeškega življenja (Pasje življenje, Zene sveta, Evropa ponoči itd.) je oskrbel Ugo Gregoretti: »Novi angeli«. Njegova tema je: »nenavadna Italija«

Med najboljše in najpopularnejše mlade francoske igralce spada nedvomno Alain Delon. Trenutno je zelo iskan: komaj je končal »Melodijo v podzemlju« (ali: Veliki rop) za Henrija Verneuilu in ob Jeanu Gabinu (na sliki), že je otligiral dvojno vlogo v »Črnem tulipanu« in takoj nato začel s snemanjem filma »Volčja smrt«

va, bolj skozi smeh kot skozi solze, dogodke in usode v NOB.

Za beograjsko »Avalo« snema Fadil Hadžić po lastnem scenariju »Uradni položaji« o življenju v tekstilni tovarni. Igrajo Milena Dravić, Uroš Kravljica, Voja Mirić, Olivera Marković, Ljiljana Petrović in Mladen Serment.

Naš mojster akcijskega filma Žika Mitrović bo letos posnel po scenariju Arsen Diklića »Cersko bitko« o življenju v Beogradu pred prvo svetovno vojno in med njo. Soja Jovanović (Pop Cira in pop Spira, Kočija sanj) pa snema v barvah in z Miodragom Petrovićem čkaljo v glavni vlogi komedijo »Potovanje okoli sveta«.



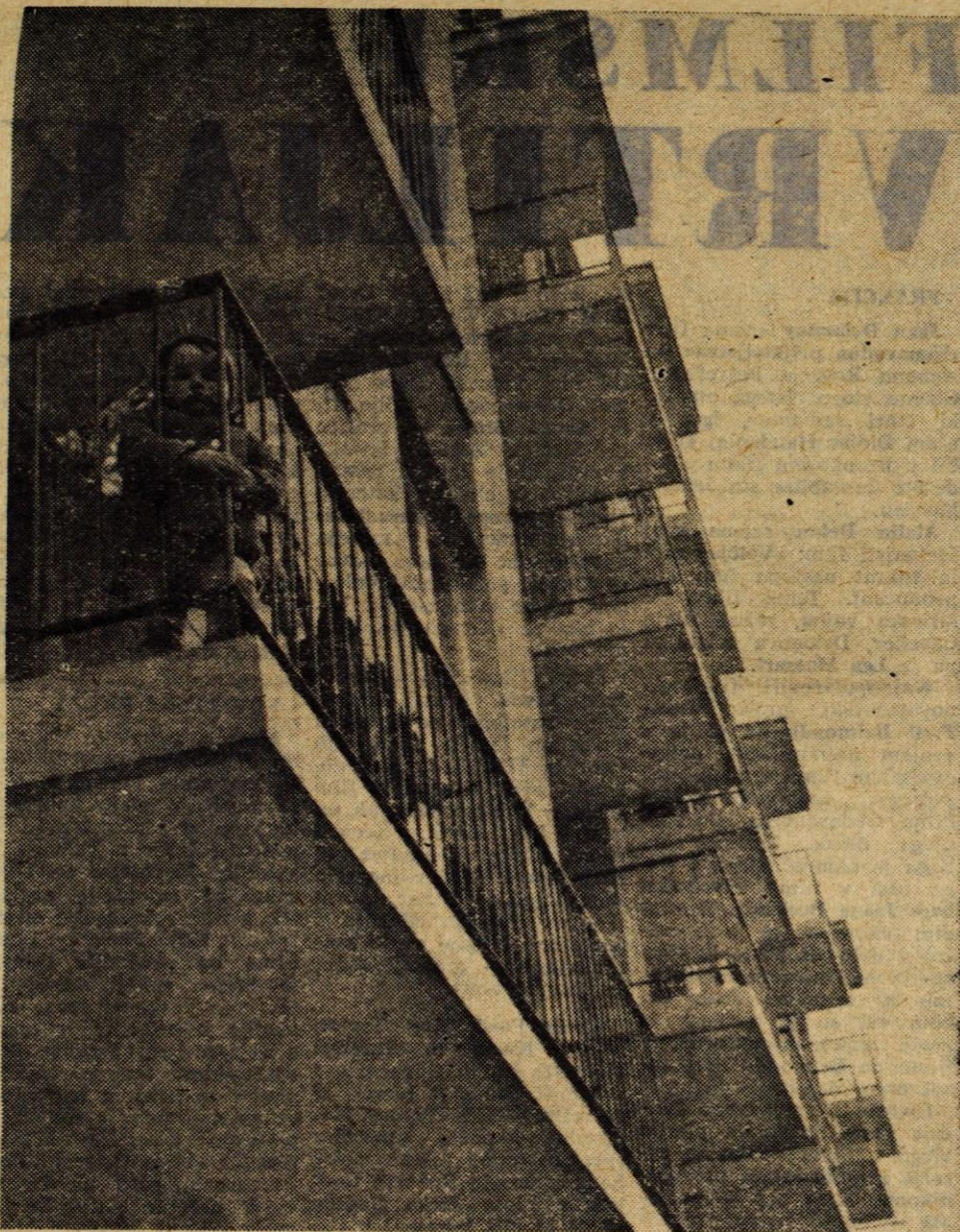
Lokomotiva — linorez (Janez Sodnik, osnovna šola (Duplje))

Otroci kiparji - otroci grafiki

Vsako drugo leto je v in ena učenka iz osnovne Ljubljani velika razstava šole Primskovo. otroških likovnih del osnovnih šol SR Slovenije. Značilnost letošnje razstave, ki jo je organiziralo »Društvo likovnih pedagogov«, je v kiplarskih in grafičnih delih. Zamisel o ciklusu treh razstav otroških likovnih del se je začela uresničevati s prvo razstavo v oktobru leta 1961 z naslovom »Otroci, slikarji 61«. Razpis za udeležbo se je glasil na dano vsebino: »Moj kraj včeraj, danes in jutri«. Razstavljenih je bilo čez 250 del skoraj iz vseh krajev Slovenije. Z medaljo srebrnega meseca je bilo nagrajenih šest del, med njimi je dobila nagrado tudi učenka 4. razreda iz Kranja za lepljenko »Kokoška« in učenec iz Škofje Loke za gvaš »Sončni mrk«. Med devetimi nagradami z medaljo srebrne zvezde pa sta bili dve učenci iz osnovne šole Kranj.

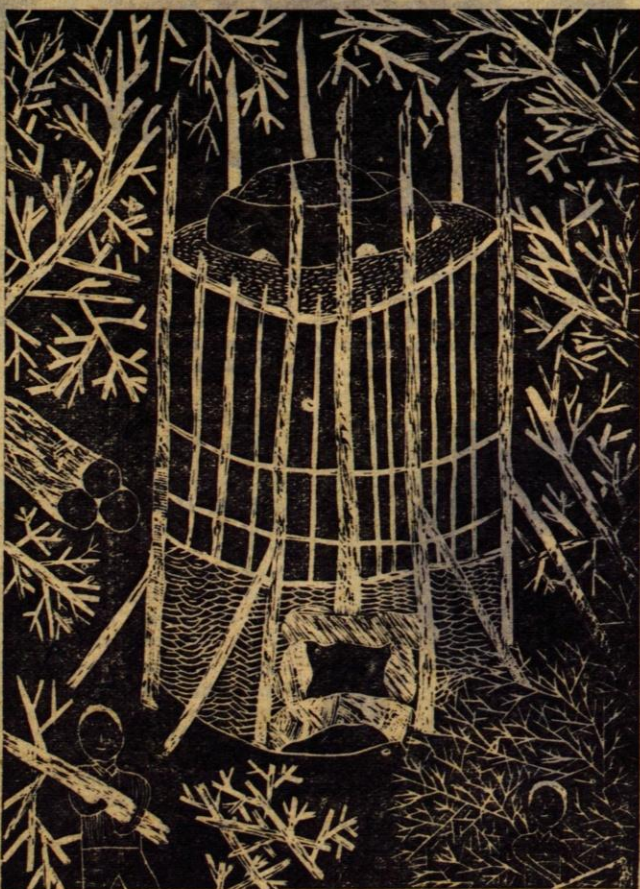
Z letošnjo II. republiško razstavo je Društvo likovnih pedagogov prikazalo otroško dejavnost na izrazito grafičnem in kiplarskem področju. Ciklus otroških likovnih razstav bo zaključen — po dveh letih — z zadnjo razstavo, ki bo nosila naslov »Otroci risarji in otroci politehniki«. Te razstave bodo zapustile obsežen arhiv otroških likovnih del z vseh likovnih umetnostnih področij, ki bo lahko sestavljal jedro za bodočo stalno otroško galerijo v Ljubljani.

Za letošnji bienale otroških likovnih del, ki ga je pripravilo DLP v Ljubljani s sodelovanjem osnovnih šol iz vse Slovenije, zavodov za prosvetno-pedagoško službo ter Pionirskega doma Ljubljana pod pokroviteljstvom sekretariata za šolstvo SRS Borisa Lipužiča, je bilo



Na balkonu ni tako lepo kot spodaj na trati

— Foto: Fr. Perdan



Apnenica — linorez (Branko Balazič, osnovna šola Goriče)

poslanih prek 2000 grafik in 250 kiplarskih del. Republiška žirija je za razstavo izbrala 241 grafičnih del in 84 plastik. Povprečna starost otrok, ki razstavljajo svoja dela, je 12 let. Njihovo likovno izražanje je živo in neposredno. Rišejo, slikajo in gnetejo tam, kjer prej še ničesar ni bilo, zdaj pa to njihovo delo pomeni nekaj novega, kar je odraz njihovega živga občutja. S potezami povezujejo predmete, cvetlice, živali, ljudi, letala, vlake s poljanami, z oblaki, s soncem. Rišejo, slikajo in modelirajo tako izpovedno čisto in izrazito, da tega ne morejo ponoviti niti s pesmijo niti s kretinami niti z igro. V likovni podobi vidijo trdno in trajnejšo obliko svojih življenjskih želja in odkritij. Elementi likovnega izražanja, izvedeni v trdnih materialih, lahko tvorijo nove predmetnosti kulturnega in gospodarskega pomena.

V nedeljo, 5. aprila, je bila ob 10. uri v Moderni galeriji v Ljubljani svečana podelitev nagrad najboljšim likovnim umetnikom. Po polurnem programu, kjer so sodelovali mladinski pevski zbor osnovne šole Trnovo, mladi recitatorji, pianisti, violinisti, klarinetisti, troben-

tač in orkester osnovne šole Franca Sturma, je bilo podeljenih 18 nagrad. 3 nagrade zlato sonce so dobili: Branko Balazič, osnovna šola Goriče pri Golniku, Mirko Razberger, osnovna šola Trbovlje, in Miroslav Pahor, osnovna šola Miren. Podelili so še 6 nagrad srebrni mesec in 9 nagrad srebrna zvezdica, med katerimi je bil nagrajen tudi Janez Sodnik iz Dupelj pri Kranju. 15 učencev je prejelo priznanje s praktičnimi nagradami, med njimi 2 učenca iz Dupelj in eden iz »Železnikov«. Vsi sodelujoči likovniki so dobili priznanja po pošti. Učenci, ki so nastopili pri svečani podelitvi nagrad, pa so kot malo priznanje za njihovo sodelovanje prejeli grafična in kiplarska dela Pionirskega doma v Ljubljani. Nagrajenih je bilo še 6 likovnih pedagogov, področje Videm-Krško, Zavod za pedagoško službo in Pionirski dom v Ljubljani.

In kaj je povedal prvona-

grajeni — Branko Balazič po prejemu nagrade: »Sem učenec 6. razreda osnovne šole Goriče pri Golniku. Linorez »Apnenica« sem napravil lani, star sem bil 11 let. Delo me je zanimalo in veselilo, čeprav sem se z njim seznanil šele lan-

sko leto v šoli. Navdušil me je tovariš Vinko Tušek. Pokazal mi je, kako so delali apno v vasi Višnje in mi svetoval, naj bi to upodobil. Uspelo mi je. Vesel sem.«

Nagrado srebrno zvezdico je dobil Janez Sodnik, učenec 7. a razreda osnovne šole Duplje pri Kranju, za linorez »Parna lokomotiva«.

»Za linorez — ki je moje prvo tovrstno delo — sem se odločil, ker sem zvedel za natečaj oziroma razstavo, ki bo v Ljubljani. Strojništvo me zelo veseli, rad bi postal strojevodja, zato sem se odločil, da napravim lokomotivo. Na šoli nimamo niti risalnice niti delavnice, zato vsa likovna dela delamo v razredu. Linorez sem izdeloval en teden, vsako popoldne po pouku. Nagrade sem zelo vesel.«

Namen razstave je opozoriti občinstvo in pedagoge, da ima likovna vzgoja svoj globlji pomen, da vzgaja otroke v oblikovalce, da se otrok pri tem emocionalno razvija in ima pouk v tem pomembno vlogo.

Razstave otroških likovnih del prikazujejo izvor in organsko rast likovne kulture naroda.

PETJA MAINTINGER

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 11. APRILA DO 17. APRILA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30

SOBOTA — 11. aprila

8.05 Vedre melodije za konec tedna — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 »Saljivec« — 9.45 Zabavna glasba vzhodno-nemškega radia — 10.15 Domače viže v instrumentalni izvedbi — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Sobotni mozaik — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Med našimi amaterji — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Išče mo nove talente — 21.00 Sobotni ples — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Pisana glasba

NEDELJA — 12. aprila

6.00 Dobro jutro — 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Naši solisti pojo otroške in mladinske pesmi — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Mladinska matineja — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Godala v ritmu — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.10 Po galeriji glasbenih portretov — 15.05 Radi bi vas zabavali — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Domače melodije za nedeljsko popoldne — 16.45 Straussovi valčki — 17.05 Hammond orgle — 17.15 Radijska igra — 17.53 Glasba iz znamenitih oper — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo popevko — 21.00 Ob 100-letnici rojstva Eugena d'Alberta — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Posnetki s »Slavnostnega koncerta«

PONEDELJEK — 13. aprila

8.05 Slovenske narodne — 8.25 Zabavni zvoki — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Pojeta mezosopraniстка Marjana Radov in basist Miroslav Čangalović — 10.15 Poljudna domača koncertna glasba — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Popevke in melodije vzhodnih dežel — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 S knjižnega trga — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05

Glasbena križanka — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Zvočni mozaik — 18.45 Svet tehnike — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skupni program JRT — 22.10 Nočni akordi — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 S popevkami po svetu

TOREK — 14. aprila

8.05 Vedre in poskočne — 8.35 Nekaj domačih — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Zabavne melodije — 9.45 Pesmi Danila Bučarja — 10.15 Sovjetske in bolgarske popevke — 10.40 Medigra in odlomek iz opere »Štirje grobjarji« — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.30 Baletni intermezzo — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Pesmi in priredbe Zorka Prelovca — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V torek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Bolgarski pevci zabavne glasbe — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti — 19.05 Na mednarod. križpotjih — 18.45 Glasb. razglednice — 20.00 Tri skladbe makedonskega komponista Todorja Skalovskega — 20.20 Radijska igra — 21.38 Sovjetski violinist Edvard Grač v našem studiu — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 Zabavni vrtljak

SREDA — 15. aprila

8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Z jugoslovansko produkcijo vokalne in instrumentalne glasbe — 10.15 Čilska narodna glasba — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Na obisku pri pevcih in ansamblih zabavne glasbe — 13.30 Romanske in slovanske skladbe — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Slovenski pevci zabavne glasbe — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Zborovske skladbe nemških romantikov — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Trije mojstri s sodobnega koncertnega odra — 17.35 Iz fonoteke radia Koper — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Mojstri orkestrske igre — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Med deli Lucijana Marije Škerjanca — 20.25 Trije veliki uspehi Puccinija — 22.10 Igramo za ples — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Od popevke do popevke

CETRTEK — 16. aprila

8.05 S koncertnih in opernih odrov — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 10.15 Pihalni orkester Ljudske milice — 10.30 Pet minut za novo pesmico — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Za prijetno razvedrilo — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Igra Ljubljanskega jazz ansambela — 17.15 Turistična oddaja — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Popevke in melodije vzhodnih dežel — 18.45 Kulturna kronika — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Lahka glasba — 21.00 Literarni večer — 21.40 Obrežje plesalk — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 Igra plesni orkester Tommy Dorsey — 23.20 Skupni program JRT

PETEK — 17. aprila

8.05 Zabavna glasba vzhodnonemškega radia — 8.30 Nastop ansambla narodnih pesmi — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Od uverture do kola po domači simfonični literaturi — 10.15 Odlomki iz Desetega brata — 10.35 Novost na knjižni polici — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Lepe melodije — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Madžarske, poljske in sovjetske popevke — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zabavna glasba — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz življenja in dela Antonina Dvořaka — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Pesmi borbe in dela — 18.30 Pripoveduje nam — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Poljska zabavna glasba — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Iz slovenske violinske glasbe — 21.00 Četrte ure z orkestrom in zborom Don Costa — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi — 23.20 Skupni program JRT

K I N O

Kranj »CENTER«

11. aprila franc. ital. barv. CS film MORGANOVI GUSARJI ob 18. in 20. uri, premiera amer. filma MOJA DRAGA KLEMENTINA ob 22. uri. Filmsko gledališče bo ob 10. uri predvajalo amer. film POSTNA KOČIJA

12. aprila amer. film POSTNA KOČIJA ob 10. uri, francosko ital. barv. CS film MORGANOVI GUSARJI ob 14., 16., 18. in 20. uri

13. aprila amer. film MOJA DRAGA KLEMENTINA ob 16. uri, španski barv. film CARMEN IZ GRANADE ob 18. in 20. uri

14. aprila amer. film MOJA DRAGA KLEMENTINA ob 16. uri, franc. barv. CS film ŽENSKA JE ŽENSKA ob 18. in 20. uri

15. aprila amer. film MOJA DRAGA KLEMENTINA ob 16. uri, franc. barv. CS film ŽENSKA JE ŽENSKA ob 18. in 20. uri

Kranj »STORŽIČ«

11. aprila angl. barv. CS film VESELI KLUB MLADIH ob 16. in 18. uri, amer. film POSTNA KOČIJA ob 20. uri, premiera franc. barv. filma ŽENSKA JE ŽENSKA ob 22. uri

12. aprila amer. film POSTNA KOČIJA ob 13. uri, angl. barv. CS film VESELI KLUB MLADIH ob 15., 17. in 19. uri, premiera angl. filma NOČ, KI SE SPOMINJA ob 21. uri

13. aprila franc. ital. barv. CS film MORGANOVI GUSARJI ob 16. in 20. uri, angl. barv. CS film VESELI KLUB MLADIH ob 18. uri

14. aprila angl. film NOČ, KI SE SPOMINJA ob 16. in 20. uri, španski barv. film KARMEN IZ GRANADE ob 18. uri

15. aprila angl. film NOČ, KI SE SPOMINJA ob 16. in 20. uri, amer. barv. CS film ŽENA V PREIZKUŠNJI ob 18. uri

Jesenice »RADIO«

11. do 13. aprila — amer. CS film SAYONARA

14. do 15. aprila ital. barv. CS film KORZIŠKI BRATJE

16. do 17. aprila ruski barv. film HUZARSKA PRIPOVEDKA

Jesenice »PLAVŽ«

11. do 12. aprila ital. barv. CS film KORZIŠKI BRATJE

13. do 14. aprila ital. barv. CS film SANSONE PROTI NASILNEŽEM

16. do 17. aprila franc. VV film MACKA STEGUJE KREMPLEJE

Zirovnica

11. aprila švedski film DIVJE JAGODE

12. aprila ital. barv. CS film MADAME SANS GENE

15. aprila ital. barv. CS film SANSONE PROTI NASILNEŽEM

Kranjska gora

11. aprila amer. barv. film FANNY

12. aprila franc. VV film MACKA STEGUJE KREMPLEJE

16. aprila ital. barv. CS film KORZIŠKI BRATJE

Dovje

11. aprila ital. barv. CS film MADAME SANS GENE

12. aprila švedski film DIVJE JAGODE

16. aprila ital. barv. CS film SANSONE PROTI NASILNEŽEM

Koroška Bela

11. aprila franc. VV film MACKA STEGUJE KREMPLEJE

12. aprila amer. barv. film FANNY

13. aprila ital. barv. CS film KORZIŠKI BRATJE

Ljubno

11. aprila angleški film STENOVI IN LJUBIMCI ob 20. uri

12. aprila slovenski film NAS AVTO ob 16. uri

Duplica

11. aprila amer. barv. film PLAZA ŽELJA ob 19. uri

12. aprila amer. barv. CS film PLAZA ŽELJA ob 15., 17. in 19. uri

12. aprila franc. barv. film ZVEZDE OPOLDNE ob 10. uri matineja

15. aprila angleški film ZA IGRO STA POTREBNA DVA ob 17. uri

16. aprila angleški film ZA IGRO STA POTREBNA DVA ob 19. uri

17. aprila amer. film NORCIJE V OPERI ob 18. in 20. uri

Radovljica

11. aprila španski barv. film MOJ POSLEDNJI TANGO ob 17.30

11. aprila angl. barv. film TAJNI SODELAVEC ob 20. uri

12. aprila špan. barv. film MOJ POSLEDNJI TANGO ob 15.30 in 20. uri

12. aprila angl. barv. film TAJNI SODELAVEC ob 18. uri

12. aprila amer. barv. film STARI RJAVKO matineja ob 10. uri dopoldne

13. aprila špan. barv. film MOJ POSLEDNJI TANGO ob 20. uri

14. aprila franc. CS film JULES IN JIM ob 20. uri

15. aprila franc. CS film JULES IN JIM ob 18. in 20. uri

16. aprila amer. barv. CS film BATERFIELD 8 ob 20. uri

17. aprila jug. nemški film CLOVEK ZVER ob 20. uri

gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE V KRANJU

NEDELJA — 12. aprila ob 10. uri URA PRAVLJIC — zadnja uprizoritev, ob 11. uri KONCERT GLASBENIKOV IZ TRSTA, ob 16. uri Tichy: KAKOR V RAJU za IZVEN.

TOREK — 14. aprila ob 19.30 uri Tichy: KAKOR V RAJU za red KOLEKTIVI

SLOVESNOST

V našem lepem turističnem kraju je bila velika slovesnost. Odprli so nov objekt, ki je bil hudo potreben gostom. Bila je to sicer mala, lesena utica, a vendar — objekt! Nujen in več let planiran objekt za čiščenje čevljev! Da, za čiščenje čevljev in nič se ne smeji! Priznajte, da tudi vi in vsake kulturni človek to rabi. Sicer pa, to je zelo simpatična utica! Tam zaposleni Mehmed je nanjo nalepil velik lepak filmske igralke, narisal srčke, otroke pa so s kredo v še svežo barvo na najširšo desko narisali nekakšno lutko.

Ondaj, ob 10. uri dopoldne, kot se spodobi za take slovesnosti, je bila svečana otvoritev. Delavci gradbenega podjetja so tam postavili velik oder za govornike in za častne goste, potem so napeljali tjakaj žice in uredili zvočnike, preko ograj pa so pognili velike zastave. Seveda so oder postavili tako, da ni popolnoma zakril otvoritvenega objekta in so ga ljudje, če so se le malo potrudili, lahko opazili zadaj za odrom.

Prišlo je veliko ljudi, največ otrok. Slovesnost je imela povsem resno, skoraj protokolarno obeležje. Protokolarno zato, ker ljudem ni bilo dovoljeno plezati prek ograj, stikati okrog električne napeljave in kričati med slavnostnim govorom.

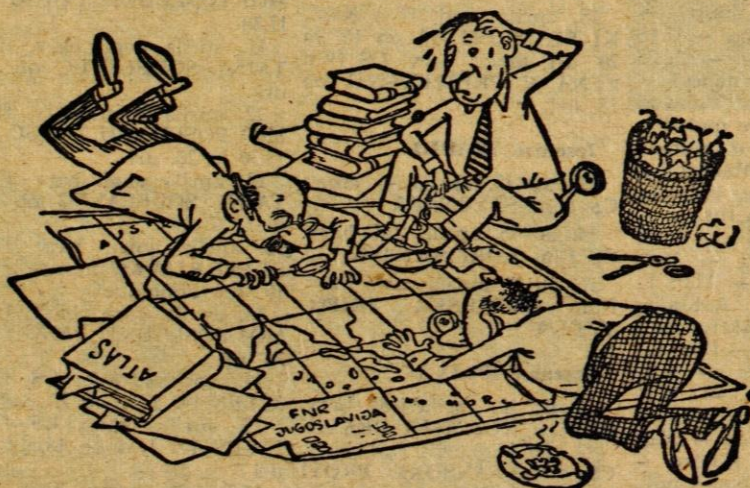
Še resnejše obeležje pa je svečanost dobila v lokalnem, reprezentativnem gostišču. Natakariji so vsi zbežani tekali sem ter tja in velika louska soba je bila že uro pred dogodovorom pripravljena. Po belih pr-

tih so bili razporejeni brušeni kozarci različnih velikosti, buteljke raznih vin, med vsem tem pa so bili razvrščeni rdeči nageljni.

Po uvodni slivovki pri vstopu so gostje posedli za dolgo mizo. Predsednik občinske skupščine, načelnik za gospodarstvo, predsednik sveta za blagovni promet in turizem, direktor komunalnega podjetja, predstavniki turističnih organizacij, republike, okraja in občine, predsednik opeševalnega društva, predsednik društva malih živali in še in še direktorji, predsedniki, predstavniki... Govorj in napitnice so se vrstile.

Govorniki so poudarjali velik pomen novega objekta za ta kraj v smernicah o razvoju turizma, naglaševali so ta značajan korak k dvigu standarda in citirali odlomke iz obsežnega načrta o zadovoljevanju potreb občanov. V teh govorih je bilo mnogo števil, odstotkov, indeksov in povprečij, kar vse je dokazovalo velik uspeh organizacij in končno zagotavljalo širokim ljudskim množicam ležbe perspektive. In ob takih dosežkih so opravičeno čestitali enkrat enemu, drugič drugemu, ob tem ustajali in izpraznjevali kozarce do dna. Tako je slovesnost počasi prehajala v sproščeno razpoloženje ljudi, ki so proslavljali velik dogodek. Čas pa je potekal. Ura je že bila dve. Začeli so se poslavljati z velikim zadovoljstvom in s prijetnim občutkom, da so ta dan opravili veliko delo v korist občanov in splošnega razvoja tega kraja.

K. MAKUC



— Na noben način ne moremo najti imena za našo novo cigareto!



HOROSKOP

VELJA OD 11. DO 17. APRILA



OVEN (21.3. — 20.4.)

NEPRICAKOVANO srečanje se ob kavici spremeni v krokarijo. Zaradi neprespance noči delo ne bo šlo tako od rok, pomaga ti prijatelj, doma pa se z lažjo spretno izgovoriš. Nekdo ti očita hinavščino in te zapeče vest. Pismo.



BIK (21. 4. — 20. 5.)

ZAUPEN pomenek bo omogočil ponovno pridobitev naklonjenosti neke osebe. Tvoja sposobnost bo na preizkušnji, hkrati pa spoznaš tudi neiskrenost nekaterih sodelavcev. Poleno pod tvojimi nogami zna kmalu zagoreti pod stolčkom tistega, ki ti ga je vrgel. Intimnost in nežnost v domačem krogu.



DVOJČKA (21. 5. — 20. 6.)

V SOBI, kjer bo več ljudi, temeljito poslušaj in pretehtaj vsako izgovorjeno besedo. Ne glej tako črno na dogodke in »čudno« obnašanje drage osebe v zadnjih dneh. Vse se bo uredilo, da bo zadovoljeno tvojim hotenjem. Uspela intervencija bo tudi tebi v prid.



RAK (21. 6. — 22. 7.)

LEPE posledice rodi obisk, ki popacka pod. Na delovnem mestu sinhroniziraj tudi praktično dejavnost s sosednjim oddelkom. Domači zvedo za tvoja stranpota, zato iskreno priznaj. Davek za naivnost.



LEV (23. 7. — 22. 8.)

ČUSTVENO življenje bo zelo razgibano, zakaj nihaš med navdušenjem in razočaranjem. Čas bo prinesel nekaj ugodnih zadev, predvsem na poslovnem področju. Z iskrenimi besedami pomaga prijatelju. Plemenitost.



DEVICA (23. 8. — 22. 9.)

KLJUB nekaterim oviram preživiš nekaj lepih trenutkov z drago osebo. Znebiš se denarja, opravljivcev in nekaterih obveznosti na terenu. Obisk.



TEHTNICA (23. 9. — 22. 10.)

NEPRICAKOVANO se bodo zadeve na srčnem področju, ki bodo pravzaprav presenečenje, zasukale tako, da bo tebi prav. Ne predvideno delo, zamujen zmenek in čenče.



SKORPIJON (23. 10. — 22. 11.)

SVOJE načrte uresničiš kljub temu, da ti bodo kolegi nasprotovali. V ljubezenskih zadevah lahko ljubosumnost marsikaj po kviri, celo tisto kar je že sklenjeno. Glavobol.



STRELEC (23. 11. — 22. 12.)

S SALAMI navdušiš dvakrat prijatelje in znance, da ti poma gajo izpeljati skoraj že zastareli načrt. Na ljubezenskem področju zamudiš lepo priložnost. Usodni (ne) poljub.



KOZOROG (23. 12. — 20. 1.)

OBCUTEK osamljenosti bo prešel po torkovem srečanju. Dvakrat udariš po mizi, doma in v službi. Spomladansko utrujenost zamenja ljubezen. Izlet.



VODNAR (21. 1. — 19. 2.)

ZA TISTO, za kar so te navdušili prijatelji ne pokažeš pravega trajnega zanimanja. Spori zaradi okroglih stvari. Na večernik sprehodiš se sprostijo, pa tudi prehladiš.



RIBI (20. 2. — 20. 3.)

BOJEVITOST kaj kmalu izpodrine ljubezen do pobarvanih las. Obžaluješ trmoglavost, zakaj posledice krepko občutiš na lastni koži. Kavalirstvo z dežnikom.

TELEVIZIJA

SOBOTA — 11. aprila

RTV Zagreb 18.00 Poročila — 18.05 »Obdolžen« mladinska igra — RTV Ljubljana 19.00 TV obzornik — 19.20 Oddaljene dežele — 19.50 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana 20.30 Propagandna oddaja — RTV Beograd 20.45 Ogleдалo državljana Pokornega — RTV Ljubljana 21.45 Dick Powell vam predstavlja — serijski film — 22.35 Poročila

NEDELJA — 12. aprila

RTV Beograd 9.30 Kmetijska oddaja — Intervizija

10.00 Sportni program za otroke — 11.00 Tretjakovska galerija — RTV Zagreb 11.40 Dysnejev svet — RTV Ljubljana 18.00 »Denis« pokor — 18.30 Smrti največjega detektiva — TV podlistek — 19.00 Športna poročila — 19.10 Laramie — serijski film — JTV 20.00 Nedeljska izdaja TV dnevnika — RTV Zagreb 20.45 Slep tir — TV drama — 21.45 Poročila

PONEDELJEK — 13. aprila

RTV Ljubljana 10.40 Televizija v šoli — 15.20 Ponovitev šolske ure — RTV Zagreb 17.30 Angleščina na TV — 18.00 TV v šoli — RTV Ljubljana 18.30 Poročila — 18.35

Lutkovni in risani filmi — 19.00 TV obzornik — JTV 19.30 Tedenski športni pregled — 20.00 TV dnevnik — RTV Beograd 20.30 Celovečerni film — RTV Ljubljana 22.00 Koncert v studiu — 22.30 Poročila

TOREK — 14. aprila

Ni sporeda!

SREDA — 15. aprila

RTV Ljubljana 17.00 Ruščina na TV — 17.30 Angleščina na TV — 18.00 Poročila — 18.05 Mala morsk deklica — slikanica — RTV Beograd 18.20 Slike sveta — RTV Ljubljana — 18.40 Britanska enciklopedija — 19.00 TV ob-

zornik — 19.20 S kamero po svetu — 19.50 TV pošta — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.30 Propagandna oddaja — RTV Ljubljana 20.45 Večer pri Bojanu Adamiču — 21.45 Kulturna panorama — 22.15 Inspektor Leclerc — serijski film — 22.45 Poročila

ČETRTEK — 16. aprila

RTV Zagreb 10.00 TV v šoli — RTV Beograd 11.00 Francozi v vaši hiši — RTV Zagreb 17.30 Angleščina na TV — 18.00 Poročila — 18.05 Mendov spored — RTV Ljubljana 19.00 TV obzornik — RTV Beograd 19.30 Kakor vam drago — glasbena oddaja — Klopčič — 22.15 Poročila

JTV 20.00 TV dnevnik — 20.30 Dr. Knock — drama — 22.00 Poročila

PETEK — 17. aprila

RTV Ljubljana 17.00 Ruščina na TV — 17.30 Angleščina na TV — 18.00 Poročila — 18.05 Kuharski nasveti — menu — 18.30 Poljudno znanstvena oddaja — 18.50 Glasbeni kotiček — RTV Ljubljana 19.00 TV obzornik — RTV Zagreb — 19.30 Kantata ob kavi — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Beograd 20.30 Propagandna oddaja — RTV Zagreb 20.45 Ekran na ekranu — RTV Ljubljana 21.45 Slovenski pesniki: Mile Klopčič — 22.15 Poročila